Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Plan realizacji
Gwarancji dla młodzieży
w Polsce

Warszawa, kwiecień 2014

SPIS TREŚCI

1. Kontekst i uzasadnienie wdrożenia w Polsce *Gwarancji dla młodzieży*. 3

1.1. Ludzie młodzi na rynku pracy - diagnoza. 4

1.2. Ograniczanie bezrobocia młodych w ramach polityki rynku pracy w Polsce..... 10

1.3. Kluczowe podmioty instytucjonalne w dziedzinie zatrudnienia młodzieży i NEET 13

2. Koncepcja wdrożenia Gwaran*cji dla młodzieży* w Polsce 15

2.1. Definicja *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce..... 15

2.2. Podejście partnerskie w realizacji *Gwarancji dla młodzieży.* 19

2.3. Dotarcie do grup docelowych 25

2.4. Wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem..... 27

2.5. Działania wspierające integrację na rynku pracy. 34

2.6. Tryb konkursowy..... 43

2.7. Wsparcie przedsiębiorczości ludzi młodych. 46

2.8. Wsparcie mobilności zawodowej młodzieży..... 49

3. Finansowanie *Gwarancji dla młodzieży*. 50

3.1. *Inicjatywa na rzecz zatrudnienia młodych* jako wsparcie finansowe wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży*. 50

3.2. Wysokość środków według źródeł w Polsce. 51

***4.* System monitorowania i ewaluacji realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.....51**

5. Zestawienie tabelaryczne systemu realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.....60

1. Kontekst i uzasadnienie wdrożenia w Polsce *Gwarancji dla młodzieży*.

W odpowiedzi na coraz wyższy poziom bezrobocia ludzi młodych w Europie, Komisja Europejska podjęła działania mające na celu wsparcie młodych w podejmowaniu zatrudnienia. W grudniu 2012 r. na szczeblu UE opracowany został ***Pakiet na rzecz zatrudnienia młodzieży*** (*Youth Employment Package*). Częścią *Pakietu* jest inicjatywa ustanowienia ***Gwarancji dla młodzieży*** (*Youth Guarantee*)[1], czyli skierowany do państw członkowskich UE postulat zapewnienia młodym ludziom w wieku do 25 lat - którzy nie mają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu - dobrej jakości oferty zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu w ciągu 4 miesięcy od zakończenia kształcenia formalnego lub utraty pracy. Rada przyjęła zalecenie w sprawie ustanowienia *Gwarancji dla młodzieży* (2013 C 120/01), w dniu 22 kwietnia 2013 r. obligując wszystkie państwa do ich wdrożenia.

Jako uzupełnienie dla realizacji *Gwarancji dla młodzieży,* na szczycie Rady Europejskiej 7-8 lutego 2013 r. podjęto decyzję o realizacji *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (Youth Employment Initiative)*, która ma być skierowana do regionów, w których poziom bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat przekracza 25%. Na realizację YEI w Polsce przewidziano 550 mln euro.

W czerwcu 2013 r. Komisja Europejska przekazała do Parlamentu, Rady oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Komunikat: ***Pracując wspólnie na rzecz młodych Europejczyków. Wezwanie do działania w sprawie bezrobocia osób młodych***.[2] Komunikat wzywa instytucje Unii Europejskiej (UE), państw członkowskich (PCz), a także partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego Wspólnoty, do niezwłocznego podjęcia wspólnej pracy na rzecz zatrudnienia młodzieży we wskazanych przez Komisję obszarach.

W związku z powyższym inicjatywy Komisji Europejskiej, mające służyć praktycznej realizacji działań na rzecz jak najszybszego odwrócenia negatywnej tendencji w zatrudnieniu młodzieży w UE, a także w Polsce, zostały uwzględnione przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przy opracowaniu **Planu realizacji *Gwarancji dla młodzieży* z wykorzystaniem *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* w Polsce**.

Państwa członkowskie, w których występują regiony o stopie bezrobocia osób młodych powyżej 25% zobowiązane zostały do opracowania planu wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży* do grudnia 2013 r. **Niniejsze zrewidowane opracowanie prezentuje taki plan dla Polski, który przekazany został do KE 23 grudnia 2013 r.**

[1] Komunikat KE*: Wniosek zalecenie Rady w sprawie ustanowienia Gwarancji dla młodzieży* (COM(2012) 729).

[2] COM(2013) 447 final

1.1. Ludzie młodzi na rynku pracy - diagnoza.

W Polsce, podobnie jak w całej Unii Europejskiej, położenie młodzieży na rynku pracy jest zdecydowanie trudniejsze niż osób ze starszych grup wiekowych. Przejawia się to niewielkim poziomem aktywności zawodowej oraz stosunkowo niskim zatrudnieniem i wysokim bezrobociem młodych.

Aktywnym zawodowo pozostaje jedynie co trzeci Polak do 25 roku życia, choć w znacznej mierze uwarunkowane jest to kontynuowaniem nauki oraz uzupełnianiem kwalifikacji przez niemal 90% biernych zawodowo młodych ludzi. W obliczu trudności w uzyskaniu zatrudnienia znaczna część młodych ludzi decyduje się na zdobywanie wyższego wykształcenia w celu zwiększenia możliwości znalezienia odpowiedniej pracy. Sprzyja temu dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego. W roku akademickim 2012/2013 w ponad 450 szkołach wyższych kształciło się blisko 1,7 mln osób, podczas gdy w roku szkolnym 1990/1991 było to niewiele ponad 400 tys. osób. Choć liczba studentów pozostaje wysoka, to w ciągu ostatnich czterech lat systematycznie spada, głównie za sprawą zmian demograficznych, bowiem współczynniki skolaryzacji wciąż są wysokie[3].

Ponadto, ok. 5,5% biernych zawodowo młodych ludzi pozostaje nieaktywnymi z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu, a kolejne 2% z powodu choroby i niepełnosprawności. Oznacza to, że faktycznie tylko ok. 2% osób w wieku 15-24 lata (ok. 60 tys. osób) jest nieaktywnych zawodowo z powodu zniechęcenia bezskutecznością poszukiwania pracy, bądź jej poszukuje, ale nie jest gotowa do jej podjęcia.

Pracuje co czwarta osoba w wieku 15-24 lata, przy stopie bezrobocia w tej grupie na poziomie ponad 27%. Nie jest to specyfiką wyłącznie Polski. Według danych Eurostat zharmonizowana stopa bezrobocia młodzieży w styczniu 2014 r. wyniosła w Polsce 27,4% wobec 2,5-krotnie niższego wskaźnika ogółem. Z drugiej strony w Polsce, podobnie jak w UE, stopa bezrobocia młodzieży zmniejszyła się o 0,3 punktu procentowego w porównaniu do stanu sprzed roku. Nadal jednak jej wartość w Polsce pozostaje wyższa niż w UE, gdzie wyniosła 23,4%.

Zasadniczo uwagę należy skupić na tych osobach, które pozostają bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, z powodów innych niż nauka, obowiązki rodzinne, czy choroba, co oznacza grupę liczącą ok. 88 tys. osób nieaktywnych zawodowo oraz ok. 400 tys. bezrobotnych w wieku 15-24 lata[4]. Dane te pochodzą z prowadzonego przez GUS Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Niemniej jednak na podstawie tego samego badania obliczany jest wskaźnik NEET (ang. *not in employment, education and training*) obejmujący nieco szerszą grupę osób. Wskaźnik NEET dla osób w wieku 15-17 lat w Polsce przyjmuje bardzo niską wartość – zaledwie 0,6% w 2012 r.[5] (5-krotnie niższą niż dla całej UE). Wynika to

[3] Współczynnik skolaryzacji brutto w roku szkolnym 2012/2013 wyniósł 51,8%. Na przestrzeni ostatnich 20 lat nastąpił jego 4-krotny wzrost.

[4] Źródło: GUS, BAEL

[5] Źródło: jak wyżej.

przede wszystkim z faktu istnienia w Polsce obowiązku nauki do 18 roku życia. Z tego też względu odsetek młodzieży niekontynuującej nauki wynosi w Polsce zaledwie 5,7% (wobec 12,8% w UE).

W kolejnych grupach wiekowych wskaźnik NEET notuje coraz wyższe wartości. Zgodnie z danymi Eurostat za 2012 rok, w grupie 18-24 lata wskaźnik NEET wyniósł w Polsce 15,9%. W całej grupie wiekowej 15-24 lata wskaźnik NEET wyniósł w 2012 r. 11,8% (tj. był ok. 1,5 punktu procentowego niższy niż w UE).

Z analiz przeprowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że wskaźniki za rok 2013 kształtowały się jeszcze mniej optymistycznie. W grupie 15-17 lat wskaźnik NEET wyniósł 0,7%, w grupie 18-24 lata 16,7%, a w całej grupie jaką obejmiemy wsparciem, czyli 15-24 lata, wyniósł 12,5%.

Tym samym, wielkość populacji w wieku 15-24 lata w grupie NEET w Polsce szacowana jest na ok. 560 tys. osób, w tym ok. 8 tys. osób stanowią osoby w wieku 15-17 lat. Podkreślić należy, że na poziomie województw znacznie lepiej faktyczny problem NEET odzwierciedlają wskaźniki procentowe, a nie liczebność grupy zaliczonej do tej kategorii w poszczególnych województwach, bo w tym wypadku wpływ na wielkość ma liczba ludności w danej grupie wiekowej i stąd najwyższe liczby młodych zakwalifikowanych do NEET wystąpiły w województwach o najwyższej liczbie ludności, tj. śląskim, mazowieckim, małopolskim i wielkopolskim. Natomiast wskaźnik NEET w grupie 15-24 lata pokazuje zupełnie inny rozkład. Najwyższe jego wartości w 2013 r. zanotowano w województwach: podkarpackim (17,2%), lubuskim (16,8%), warmińsko-mazurskim (16,2%) oraz zachodniopomorskim (15,5%). Najniższą wartość zanotowano w mazowieckim (9,2%) i niewiele wyższą w podlaskim (9,8%).

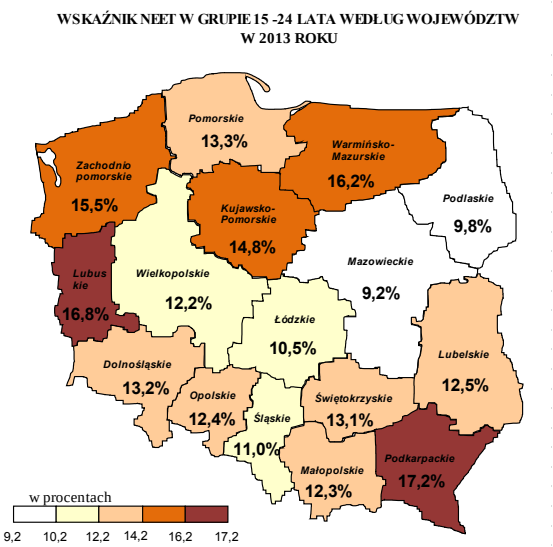

Jak wskazano powyżej, do grupy NEET w wieku 15-24 lata w 2013 r. zaliczono ok. 560 tys. osób, z czego 407 tys. stanowiły osoby bezrobotne, zgodnie z definicjami stosowanymi

w BAEL. Z grupy tej fakt rejestracji w urzędach pracy deklarowało niecałe 270 tys. osób, czyli ok. 66% bezrobotnych wg BAEL.

Dane te różnią się ze względów metodologicznych od faktycznej liczby młodych ludzi, którzy znajdują się w ewidencji bezrobotnych prowadzonej przez urzędy pracy. W 2013 r. średnia liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w wieku 18-24 lata wyniosła ok. 410 tys. osób, czyli była o ponad 142 tys. osób niższa niż respondenci wskazali w BAEL. Z jednej strony różnice wynikać mogą z braku deklaracji o rejestracji w urzędzie pracy przez część osób bezrobotnych wg BAEL. Z drugiej może być to efekt wykonywania pracy na czarno przez zarejestrowanych bezrobotnych.

Przeciwdziałanie zjawisku NEET jest jednym z poważniejszych wyzwań dla systemu edukacji i rynku pracy. Wyniki badania OECD przedstawione w strategii *„Better Skills, Better Jobs, Better Lifes"* wskazują, że w przypadku osób młodych (16-24 lata), które pozostają w edukacji i/lub w zatrudnieniu, wraz z wiekiem następuje przyrost kompetencji, natomiast w przypadku osób z grupy NEET - następuje ich regresja. Brak umiejętności praktycznych i doświadczenia zawodowego jest najczęściej podnoszonym argumentem w kontekście bezrobocia młodych osób.

Cała zbiorowość NEET w wieku 15-24 lata, stanowi w Polsce grupę docelową w proponowanym planie uwzględniającym zarówno zaangażowanie różnych podmiotów, jak i wielu źródeł finansowania w celu ograniczenia liczby młodych osób, które pozostają bezrobotne, bądź nie uczestniczą w szkoleniach lub kształceniu formalnym.

Pomimo niskiego odsetka młodzieży, która nie kontynuuje nauki (5,7%), część młodych ludzi zaliczonych do grupy NEET nie rejestruje się w urzędach pracy i pozostaje wykluczona z rynku pracy przede wszystkim z powodu nie zakończonej edukacji formalnej, a tym samym braku kwalifikacji zawodowych. Osoby te często nie są zainteresowane podejmowaniem zatrudnienia, bo nie widzą takiej potrzeby, albo też nie mają ochoty szkolić się i dokształcać. Może być to grupa bardzo trudna i niechętna aktywizacji. Stąd inicjatywa by docierać do nich wykorzystując specyficzne metody i obejmować ich działaniami realizowanymi w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS. Grupa ta może liczyć nawet ok. 150 tys. osób, jeśli zbiorowość NEET pomniejszymy o zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych.

Drugą, o wiele liczniejszą, grupę stanowią osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy w wieku 18-24 lata, które już dziś zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uznane są za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zauważenia wymaga, że pewna część zarejestrowanych bezrobotnych kontynuuje edukację w formie zaocznej, bowiem kształcenie zaoczne nie wyklucza możliwości nabycia statusu bezrobotnego. Dlatego podjęto decyzję o objęciu *Gwarancjami dla młodzieży* wszystkich młodych bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, a nie jedynie tych z grupy NEET (obejmującej nieuczących się). Zatem, wszystkie osoby z tej grupy wiekowej zarejestrowane w urzędach pracy będą mogły skorzystać z usług i instrumentów zapisanych w ustawie o

promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Przypomnieć należy, że w 2013 r. średnia liczba osób w wieku 18-24 lata zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 410 tys. osób. Niemniej jednak podkreślenia wymaga, że w wyniku zmian demograficznych liczba młodzieży prawdopodobnie w kolejnych latach będzie zmniejszała się, co z pewnością wpłynie również na sytuację na rynku pracy młodych ludzi oraz pozwoli na aktywizację coraz wyższego odsetka młodych bezrobotnych.

Szczególna pomoc dla osób młodych poza tym, że wynika z niskiej aktywności zawodowej i zatrudnienia oraz wysokiego bezrobocia w tej grupie, jest konsekwencją dotkliwych skutków kryzysu ekonomicznego na rynku pracy, które były odczuwane w szczególności przez młodych. W 2009 r. przy ogólnym wzroście bezrobocia o ponad 28%, liczba młodych bezrobotnych zwiększyła się o blisko 40% i udział młodych w liczbie zarejestrowanych wzrósł do 22,5%. Wprawdzie w kolejnych latach sytuacja zaczęła się stabilizować, lecz nadal wskaźnik bezrobocia młodych pozostaje bardzo wysoki i jego wielkość zależy od poziomu wykształcenia jakim legitymują się młodzi ludzie. W 2013 r. młodzi bezrobotni stanowili oni ok. 18,9% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W końcu 2013 r. było to 18,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Oznacza, to, że wprawdzie udział ten był znacząco niższy niż jeszcze 15 lat temu, gdy co trzeci bezrobotny nie ukończył 25 lat, ale nadal co piąty zarejestrowany to osoba młoda. Ponadto sytuacja w zakresie tego wskaźnika charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem regionalnym. Udział młodych bezrobotnych wśród zarejestrowanych jest szczególnie wysoki w województwie małopolskim gdzie w końcu 2013 r. wynosił 23,3%, podczas gdy najniższy był w dolnośląskim – 15,0%.

Młodzi ludzie rejestrując się w urzędzie pracy pozostają bezrobotnymi średnio ponad 8 miesięcy. To prawie 5 miesięcy krócej niż pozostali bezrobotni, ale to wciąż długi okres. W grupie młodych bezrobotnych 8,4% legitymuje się dyplomem wyższej uczelni, a kolejne 26,5% ma wykształcenie policealne i średnie zawodowe. Z drugiej strony prawie 30% młodych bezrobotnych nie posiada kwalifikacji zawodowych i choć wysokie jest zapotrzebowanie na pracowników przy pracach prostych, to młodzi nie są skłonni do podejmowania takiej pracy w zamian za niskie wynagrodzenia. Zatem konieczne jest wyposażenie tych osób w kwalifikacje zawodowe pozwalające na uzyskanie pracy poprzez szkolenia, przygotowanie zawodowe dorosłych czy staże, które dodatkowo zapewnią im zdobycie doświadczenia zawodowego.

Wśród powodów wysokiego bezrobocia młodzieży najczęściej wymieniane są dwa, tj. brak doświadczenia zawodowego i niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy[6]. Jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego nie ma co drugi bezrobotny do 25 r. życia, a co czwarty ma doświadczenie do 1 roku. Nawet w grupie 25-34 lata doświadczenia zawodowego brakuje co trzeciemu bezrobotnemu. Przy wysokim udziale osób bez kwalifikacji zawodowych ma to poważny wpływ na szanse uzyskania pracy szczególnie gdy oczekiwania pracodawców są wysokie. Towarzyszy temu inny poważny problem, jakim jest

[6] „Młodzi 2011" red. M. Boni, KPRM, Warszawa, 2011, s.137

niewystarczająca liczba ofert pracy, a także niedostateczna współpraca systemu edukacji i zatrudnienia. Z badań przeprowadzonych na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Bilansu Kapitału Ludzkiego wynika, że tylko ok. 8% stanowisk oferowanych przez pracodawców przeznaczonych jest konkretnie dla osób młodych, do 30 roku życia. Równocześnie najczęściej formułowanym wymogiem jest posiadanie półrocznego doświadczenia zawodowego, określonych kompetencji zawodowych oraz miękkich a także dyspozycyjność i kreatywność.

Trudności w szybkim znalezieniu zatrudnienia przez młode osoby stanowią też oczekiwania związane z pracą, w tym również niejednokrotnie wysokie oczekiwania płacowe oraz niska mobilność wynikająca z wysokich kosztów zakupu bądź wynajmu mieszkania, ale też z niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury transportowej. Celem realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce jest wyjście naprzeciw tym trudnościom projektując działania zmierzające do poprawy sytuacji młodych ludzi na rynku pracy. Jest to problem szczególnie ważny z uwagi na doniosłe skutki bezrobocia młodzieży i to nie tylko dotyczące sytuacji życiowej tej grupy, ale przekładające się na poziom rozwoju społeczeństwa i kształtowanie zmian demograficznych. Wysokie bezrobocie młodzieży i niepewność sytuacji zawodowej powodują coraz częstsze uzależnienie materialne od rodziców oraz wydłużenie czasu podejmowania decyzji o założeniu rodziny. To z kolei wpływa na niskie współczynniki dzietności w Polsce i postępujące starzenie się społeczeństwa. Możliwe są też skrajne zachowania w postaci popadania w konflikty z prawem, uzależnienia, czy eskalacje niezadowolenia młodych ludzi w demonstracjach ulicznych jakich doświadczyły niektóre kraje UE. Zatem w interesie całego społeczeństwa jest, by młodzi ludzie znajdowali zatrudnienie, dzięki temu osiągali dochody, przyczyniali się do wzrostu konsumpcji, generowali wzrost PKB oraz zakładali i powiększali rodziny.

Tymczasem stopa bezrobocia młodzieży nie dość, że pozostaje wysoka, to jest również bardzo zróżnicowana – aż w 10 na 16 województw jej wartość w 2012 r. przekraczała 25%, a w województwie podkarpackim przekroczyła 40%. W roku 2013 r. już w 11 województwach wskaźnik bezrobocia przekraczał 25%. Stąd decyzja o tym, by pomocy w ramach *Gwarancji* nie ograniczać wyłącznie do tych województw, do których adresowane jest wsparcie w ramach *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*. Ponadto w całym kraju absolwenci bez względu na stopień uzyskanego wykształcenia mają problemy z wejściem na rynek pracy. W IV kwartale 2013 r. stopa bezrobocia absolwentów szkół wyższych wyniosła 22,0%, a w przypadku absolwentów szkół, średnich ogólnokształcących, czy zasadniczych zawodowych przekraczała 45%.

Aby walczyć z problemami jakie na rynku pracy dotykają osób młodych konieczne jest szersze wykorzystane usług i instrumentów przewidzianych ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), jak również szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji młodzieży.

Zakładamy, że w latach 2014 -2021 osoby z grupy NEET niezarejestrowane w urzędach pracy przede wszystkim zostaną objęte pomocą Ochotniczych Hufców Pracy (OHP) oraz będą

aktywizowane w ramach konkursów planowanych na poziomie centralnym i regionalnym. Planuje się, że standardową pomocą w ramach OHP w całym analizowanych okresie objętych zostanie około 560 tys. osób, czyli średniorocznie pomoc tą otrzyma ok. 70 tys. osób, a ponadto 3,4 tys. NEETs rocznie będzie uczestniczyło w projektach realizowanych przez OHP ze środków EFS (łącznie 27 tys. osób w latach 2014-2021). Ponadto w ramach konkursów centralnych pomoc otrzyma 10,7 tys. osób z NEET (1,5 tys. średniorocznie) oraz w ramach konkursów centralnych 81,4 tys. osób z NEET (11,6 tys. średniorocznie).

Należy przy tym pamiętać, że znaczna część osób należących formalnie do grupy NEET nie rejestruje się w urzędach pracy, co pozwala domniemywać, że są to osoby bierne zawodowo np. w związku z wyborem dotyczącym pełnienia obowiązków rodzinnych, ale także z powodu choroby lub niepełnosprawności.

Jednocześnie należy nadmienić, iż wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej będzie skierowane w pierwszej kolejności do osób, które wyrażą chęć takiej aktywizacji. Pamiętać jednak należy, że duża część bezrobotnych (szacuje się, że nawet 30%) rejestruje się w urzędach pracy wyłącznie w celu nabycia prawa do ubezpieczenia zdrowotnego. W grupie tej znajdują się zarówno osoby pracujące w szarej strefie, lecz także osoby czerpiące środki finansowe z innych źródeł i nie zainteresowane podjęciem pracy, edukacji ani żadnej formy aktywizacji zawodowej.

Analizując skalę zapotrzebowania na działania aktywizacyjne prowadzone przez urzędy pracy, należy także pamiętać, że dzięki wprowadzeniu profilowania usług, nie będzie konieczne zapewnienie pełnego profilu aktywizacji każdemu zarejestrowanemu w urzędzie pracy bezrobotnemu. Wprowadzenie profilowania pozwoli urzędom pracy lepiej dobierać formy pomocy do potrzeb konkretnej osoby, a w efekcie skuteczniej pomagać w powrocie na rynek pracy. Poprawi to również efektywność działań urzędów pracy.

Ponadto pewna liczba osób rejestruje się w urzędach pracy faktycznie nie oczekując pomocy i samodzielnie poszukując pracy, co związane jest z faktem, że przeciętnie do urzędów pracy trafia tylko ok. 1 na 8 wakatów. Niemniej, osoby zarejestrowane jeśli nie otrzymają propozycji pracy niesubsydiowanej, którą podejmuje około 37% młodych ludzi, mają szanse na otrzymanie wsparcia subsydiowanego. W 2013 r. otrzymało je ok 156 tys. młodych ludzi, czyli co 5 wyrejestrowany w całym okresie bezrobotny do 25 roku życia. W kolejnych latach dzięki zwiększonym środkom finansowym liczba aktywizowanych młodych bezrobotnych powinna dalej rosnąć.

Szacujemy, że dzięki środkom Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2021 poprzez urzędy pracy uda się zaktywizować ponad 1,67 mln młodych bezrobotnych, co średniorocznie pozwoli na objęcie pomocą ok. 209 tys. osób bezrobotnych w wieku 18-24 lata. Ponadto prawie 11 tys. młodych ludzi otrzyma pomoc w ramach zlecania aktywizacji agencjom zatrudnienia (rocznie pomoc otrzyma ponad 1,3 tys. młodych ludzi). Warto dodać, że już dziś młodzi są jedną z głównych grup adresatów działań aktywizacyjnych prowadzonych przez urzędy pracy, czego potwierdzeniem jest fakt, że o ile ich udział wśród zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 r. wynosił niecałe 19%, to w liczbie aktywizowanych

stanowili 32,7%. Młodzi bezrobotni stanowili ponad połowę uczestników staży, 45% uczestników przygotowania zawodowego dorosłych, 27% uczestników szkoleń, czy 20% uczestników prac subsydiowanych.

Ponadto w związku z tym, że na rynek pracy w ostatnich latach wchodzi średniorocznie ok. 450 tys. absolwentów szkół wyższych oraz z uwagi na fakt, że to grupa, która niejednokrotnie skończyła już 25 lat (ok. 70% absolwentów szkół wyższych) i podobnie jak pozostali absolwenci może napotykać trudności z płynnym wejściem na rynek pracy, mimo posiadania większego potencjału rozwojowego, podjęta została decyzja by w ramach *Gwarancji dla młodzieży* zaproponować tej grupie możliwość otrzymania pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej wypłacanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Dodatkowo uzasadnia to fakt, że już dziś wśród zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych absolwentów ok. 30% stanowią absolwenci szkół wyższych. W ramach tej pomocy planuje się udzielić pożyczek średnio dla ok. 850 osób rocznie.

Reasumując zakładamy, że łącznie w latach 2014-2021 pomoc otrzyma prawie 2,4 mln młodych ludzi, z czego:

- 1 670 tys. w ramach działań prowadzonych przez powiatowe urzędy pracy;
- 10,9 tys. w ramach zlecania usług agencjom zatrudnienia;
- 587 tys. osób w ramach działań prowadzonych przez OHP
- 10,7 tys. w ramach konkursów centralnych;
- 81,4 tys. w ramach konkursów regionalnych;
- 6,7 tys. w ramach pożyczek wypłacanych przez BGK.

1.2. Ograniczanie bezrobocia młodych w ramach polityki rynku pracy w Polsce.

Jak zasygnalizowano powyżej, ograniczanie bezrobocia osób młodych od lat stanowi jeden z głównych priorytetów polityki rynku pracy w Polsce. Zmniejszenie bezrobocia młodzieży było przedmiotem działań polskiego Rządu zarówno przed okresem spowolnienia gospodarczego (w latach 2003-2008), jak również w kolejnych latach, w reakcji na wywołane przez światowy kryzys znaczące pogorszenie sytuacji młodych ludzi na rynku pracy.

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. identyfikuje osoby do 25 roku życia jako jedną z kategorii społecznych, znajdujących się **w szczególnej sytuacji na rynku pracy**, a w związku z tym uprawnionych do szczególnej pomocy. Dzięki temu obowiązkowe jest dla nich przygotowywane „indywidualnego planu działania" przez publiczne służby zatrudnienia[7]. Opracowanie zindywidualizowanego planu, umożliwia trafniejszy dobór narzędzi aktywizacyjnych, bądź edukacyjnych mających służyć znalezieniu zatrudnienia lub podniesieniu kwalifikacji przez młodą osobę. Ustawa określa również maksymalny termin dla udzielenia wsparcia osobom bezrobotnym do 25 roku życia. Obecnie wynosi on 6 miesięcy od dnia rejestracji w urzędzie pracy. Działania realizowane w

[7] Art. 34a ust. 3, pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 nr 99 poz. 1001)

ramach krajowej polityki rynku pracy wpisują się w Zalecenie Rady z 22 kwietnia 2013 r. w sprawie *Gwarancji dla młodzieży* (2013/C 120/01). W przyjętej przez parlament nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadzono obowiązek objęcia osób w wieku do 25 roku życia wsparciem w ciągu 4 miesięcy od dnia rejestracji w urzędzie pracy. Zatem po wejściu w życie tego przepisu – co powinno nastąpić w II kwartale 2014 roku – wsparcie kierowane do bezrobotnej młodzieży przez urzędy pracy będzie usankcjonowane ustawowo, a tym samym, *Gwarancje dla młodzieży* znajdą trwałe umocowanie w polskich przepisach. Będzie to z jednej strony odpowiedź na *wezwanie Komisji Europejskiej zawarte w Komunikacie Komisji Europejskiej Pracując wspólnie na rzecz młodych Europejczyków - wezwanie do działania w sprawie bezrobocia osób młodych (COM(2013) 447),* a z drugiej kontynuacja działań wypracowanych w krajowych programach realizowanych na rzecz młodzieży w Polsce.

Z uwagi na trudną sytuację osób młodych na rynku pracy spowodowaną kryzysem, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej od 2012 r. rozpoczęło realizację programu **"Młodzi na rynku pracy",** który zawiera szereg działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób przed 30 rokiem życia. Działania te są uzupełnieniem standardowych usług oferowanych bezrobotnym i poszukującym pracy przez urzędy pracy.

Ponadto, w ramach ww. programu, uruchomiono projekt pilotażowy **"Twoja Kariera – Twój Wybór"**, mający na celu sprawdzenie nowych rozwiązań w polityce rynku pracy adresowanych do osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia. Projekt ten podjął próbę przełamania barier utrudniających młodym ludziom wejście na rynek pracy, poprzez wsparcie w dwóch obszarach:

- edukacyjnym – oferując możliwość wykorzystania bonów: szkoleniowego, na kształcenie zawodowe lub policealne oraz na kształcenie podyplomowe i dzięki temu zdobycie pożądanych umiejętności;
- zatrudnieniowym – stwarzając możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego w formie stażu połączonego z późniejszym zatrudnieniem (bon stażowy) bądź zatrudnienia subsydiowanego (bon dla pracodawcy za zatrudnienie absolwenta szkoły wyższej) oraz zwiększenia mobilności zawodowej (dotacja na zasiedlenie).

Doświadczenia z realizacji projektów pilotażowych zostały wykorzystane przy projektowaniu - w znowelizowanej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - nowych instrumentów wsparcia adresowanych do młodzieży. Po wejściu w życie nowelizacji ustawy instrumenty te będą świadczone na zasadach ogólnych przez wszystkie urzędy pracy.

Ponadto, podejmowane były wielokierunkowe działania na rzecz wzmocnienia jakości szkoleń dla bezrobotnych – m.in. rozbudowywano zasoby bazy danych MPiPS, zawierającej standardy kompetencji wymaganych przez pracodawców.

Intensyfikowano także działania **Ochotniczych Hufców Pracy** (OHP) skierowane do młodzieży zaliczanej do grupy NEET (w wieku 15-24 lata)[8], czyli osób, które jednocześnie nie są

[8] Wg Eurostat wskaźnik NEET dla Polski wyniósł w 2011 r. 15,5%, a w UE-27 – 16,7%.

zatrudnione, nie są uczniami oraz nie dokształcają się na kursach czy szkoleniach. W 2012 roku, opieką OHP objętych było ponad 36 530 młodych ludzi zagrożonych pozostaniem na marginesie życia społecznego. Uczestnicy OHP mieli możliwość uzupełniania wykształcenia ogólnego na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum z jednoczesnym przyuczeniem do wykonywania określonej pracy. Łącznie w okresie sprawozdawczym uczestników takich było 16 673 z liczby tej 5 409 osób ukończyło ten rodzaj kształcenia z powodzeniem, a efektywność kształcenia uczestników w trzeciej klasie gimnazjum wyniosła 85,7%. Przygotowanie zawodowe i zatrudnienie odbywało się na podstawie indywidualnych umów między pracodawcą, a podopiecznym OHP na zasadach dotyczących pracowników młodocianych[9]. W 2012 roku na ww. warunkach zatrudnionych było 33 943 uczestników. W tym zakresie główne zadania koncentrowały się na pozyskaniu odpowiednich pracodawców gwarantujących zatrudnienie i właściwy poziom szkolenia zawodowego młodzieży.

Przygotowanie zawodowe pracowników młodocianych, najczęściej realizowane jest w zasadniczych szkołach zawodowych. W roku 2012, ok. 51% uczniów tych szkół uczestniczyło w przygotowaniu zawodowym na zasadzie pracownika młodocianego.

W czerwcu 2013 r., między Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz Bankiem Gospodarstwa Krajowego została zawarta umowa na wdrożenie programu **"Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie"**, którego celem jest pomoc w tworzeniu nowych firm i nowych miejsc pracy, realizowana w formie preferencyjnych pożyczek. W pierwszym etapie programu uczestniczą trzy województwa: mazowieckie, małopolskie oraz świętokrzyskie.

Jak wynika z powyższego, *Gwarancje dla młodzieży* stanowią uzupełnienie dotychczas prowadzonych i planowanych nowych działań na rzecz młodzieży w Polsce.

Gwarancje dla młodzieży nie zastępują polityki rynku pracy w zakresie ograniczania bezrobocia i działań na rzecz wzrostu zatrudnienia młodych w Polsce, koncentrują się natomiast na działaniach wpływających bezpośrednio na zdolność do zatrudnienia ludzi młodych w wieku 15-25 lat.

Działania w ramach wdrażania *Gwarancji dla młodzieży* z wykorzystaniem środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*, wpisują się w zarysowany kontekst, tworząc jednakże **wartość dodaną** wobec realizowanej polityki rynku pracy w zakresie walki z bezrobociem młodzieży. Dodatkowa interwencja prowadzona ze środków EFS i YEI pozwoli na intensyfikację działań krajowych, a co za tym idzie zwiększenie efektów końcowych realizacji wsparcia na rzecz osób młodych.

[9] Młodocianym jest osoba, która ukończyła 16 lat, a nie przekroczyła 18 lat. W *Kodeksie pracy* młodocianych pracowników objęto wzmożoną ochroną w procesie pracy. Młodociany może być tylko zatrudniony w celu przygotowania zawodowego, przy czym są możliwe 2 formy tego zatrudnienia: (1) zatrudnienie połączone z nauką zawodu lub (2) zatrudnienie powiązane z przyuczeniem do wykonywania określonej pracy.

1.3. Kluczowe podmioty instytucjonalne w dziedzinie zatrudnienia młodzieży i NEET.

Wśród kluczowych instytucji realizujących działania wspierające osoby młode we wchodzeniu na rynek pracy wymienić należy:

A. Powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy

Urzędy pracy są podstawowymi instytucjami zajmującymi się wspieraniem osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy na terenie całego kraju. Do ich zadań należy także badanie i analizowanie lokalnego rynku pracy. Urzędy pracy stanowią jednostki samorządowe, podległe marszałkowi województwa (wojewódzkie urzędy pracy – WUP) lub staroście powiatu (powiatowe urzędy pracy – PUP).

Bezrobotni do 25 roku życia, jako osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, są jednymi z głównych beneficjentów wsparcia oferowanego przez publiczne służby zatrudnienia, o czym świadczy fakt, że o ile młodzi stanowią 18,2% bezrobotnych, to wśród ogółem aktywizowanych ich udział jest wyższy i sięga blisko 33%.

W latach 2009-2013 co roku urzędy pracy obejmowały działaniami aktywizacyjnymi średnio ponad 200 tys. osób do 25 roku życia. Stanowili oni 35,8% ogółu zaktywizowanych bezrobotnych w tym okresie. Dzięki położeniu nacisku na aktywizację bezrobotnych w 2009 r. zaktywizowano blisko 268 tys. osób do 25 r. ż., rok później było to już przeszło 294 tys. osób.

Największym zainteresowaniem osób młodych w urzędach pracy cieszą się staże i szkolenia. W 2013 r. 100 tys. młodych uczestników stanowiło 51,4% wszystkich odbywających staże, a młodzi uczestnicy szkoleń (23 tys. osób do 25 r. ż.) to 27,1% ogółu korzystających z tej formy. W tym samym roku blisko 8,6 tys. młodych (osoby do 25 r. ż. stanowiły 28,8% spośród wszystkich korzystających z tej formy) rozpoczęło działalność gospodarczą dzięki wsparciu w postaci środków uzyskanych poprzez Powiatowe Urzędy Pracy.

B. Ochotnicze Hufce Pracy

Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) są państwową jednostką budżetową nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw pracy. Jest to jednostka wykonująca zadania Państwa w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania. Głównym celem działalności OHP jest stwarzanie młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju społecznego i zawodowego – ze szczególnym uwzględnieniem działań adresowanych do młodzieży defaworyzowanej, wymagającej pomocy ze strony instytucji państwowych. Do najważniejszych zadań realizowanych w tym zakresie przez OHP należy wspomaganie systemu oświaty poprzez aktywizację społeczną, zawodową i ekonomiczną młodzieży, podejmowanie działań zmierzających do podwyższania kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowania, wspieranie inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu i wychowanie w procesie pracy, w tym organizowanie zatrudnienia oraz rozwijanie międzynarodowej współpracy młodzieży.

Podmiotem oddziaływań Ochotniczych Hufców Pracy są osoby w wieku 15-25 lat, w znacznej części mieszczące się w kategorii NEET. Pierwszą grupę adresatów działań OHP stanowi młodzież niepełnoletnia, zaniedbana, o zmniejszonych szansach życiowych, pochodząca ze środowisk niedostosowanych społecznie, w dużej części patologicznych, niekiedy kryminogennych, z rodzin dysfunkcyjnych, niepełnych, zubożałych, poszukująca instytucjonalnego wsparcia i opieki, wymagająca oddziaływań wychowawczych i kształcenia zawodowego warunkującego samodzielny start w dorosłe życie.

Drugą grupę stanowią absolwenci szkół ponadgimnazjalnych oraz uczelni - młodzież wykształcona i z pewnymi kwalifikacjami zawodowymi, jednak nie potrafiąca samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy i tym samym zagrożona bezrobociem. Dla tej młodzieży OHP przewiduje działania z obszaru rynku pracy, realizowane poprzez skoordynowany system poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz szkolenia zawodowego, będący odpowiedzią na lokalne zapotrzebowanie środowiska młodzieży na konkretne usługi w zakresie rynku pracy.

Działania OHP realizowane są przez Komendę Główną OHP oraz podległe jej 16 wojewódzkich komend OHP wraz z 49 centrami edukacji i pracy młodzieży, 9 centrami kształcenia i wychowania oraz 5 ponadregionalnymi ośrodkami szkolenia zawodowego. Bezpośrednie wsparcie realizuje ponad 900 jednostek podstawowych, dzielących się na:

- jednostki o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, których jest 219 w tym: 9 centrów kształcenia i wychowania, 28 ośrodków szkolenia i wychowania, 97 hufców pracy oraz 85 środowiskowych hufców pracy. W jednostkach tych uczy się prawie 35 tys. młodzieży.
- jednostki realizujące zadania na rzecz rynku pracy, tworzące sieć blisko 600 podmiotów, a wśród nich: centra edukacji i pracy młodzieży, mobilne centra informacji zawodowej, młodzieżowe biura pracy, kluby pracy, młodzieżowe centra kariery, punkty pośrednictwa pracy oraz ośrodki szkolenia zawodowego i ich filie.

C. Bank Gospodarstwa Krajowego

Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) jest państwową instytucją finansową wyspecjalizowaną w obsłudze sektora finansów publicznych. Misją BGK jest sprawna i efektywna kosztowo realizacja działalności zleconej przez Państwo, uzupełniona przez rozwój działalności własnej dla wybranych segmentów rynku, w których bank może wykorzystać swoje naturalne przewagi.

Bank Gospodarstwa Krajowego został włączony w działania na rzecz wsparcia młodzieży wchodzącej na rynek pracy poprzez zaangażowanie w realizację programu pożyczkowego testowanego od 2013 r. w formie pilotażu „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie", który po wejściu w życie znowelizowanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy następnie zostanie rozwinięty na teren całego kraju. Istotą programu jest wsparcie preferencyjnymi pożyczkami młodych osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Zadaniem BGK jest zarządzanie programem. Natomiast za przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków oraz udzielanie pożyczek odpowiedzialni są wybrani przez BGK pośrednicy finansowi.

2. Koncepcja wdrożenia Gwaran*cji dla młodzieży* w Polsce.

2.1. Definicja *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.

Zgodnie z zaleceniem Rady (w sprawie ustanowienia *Gwarancji dla młodzieży) - Gwarancje dla młodzieży* to zapewnienie wszystkim młodym osobom w wieku do 25 lat dobrej jakości oferty zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu w ciągu czterech miesięcy od utraty pracy lub zakończenia kształcenia formalnego"[10].

Zgodnie z definicją, *Gwarancje dla młodzieży* dotyczą wszystkich osób młodych do 25 roku życia. Natomiast Gwaran*cje dla młodzieży* z wykorzystaniem środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* będą realizowane w regionach NUTS-2 (województwa), w których stopa bezrobocia młodzieży na koniec 2012 r. według Eurostat przekraczała 25%, tj. w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i zachodnio-pomorskim.

Każde państwo członkowskie może doprecyzować definicję *Gwarancji dla młodzieży*, stosownie do swojej sytuacji. Dlatego, wobec przedstawionych w diagnozie danych dotyczących sytuacji młodzieży na rynku pracy:

W Polsce adresatami *Gwarancji dla młodzieży* będą osoby w wieku od 15 do 25 roku życia, w tym zwłaszcza z grupy tzw. NEET (*not in employment, education or training*). W zakresie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej granica wieku została podniesiona do 29 roku życia.

Wśród adresatów *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce, należy wyróżnić 4 podgrupy, do potrzeb których będzie dostosowana oferta w ramach *Gwarancji*:

a) Osoby w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończące naukę – osoby zaniedbujące obowiązek szkolny (do 16 r. ż.) lub obowiązek nauki (do osiągnięcia 18 r. ż.).

b) Osoby w wieku 18-24 lata pozostające poza zatrudnieniem, edukacją i szkoleniem (NEET) – w tym osoby wymagające szczególnego wsparcia tj. oddalone od rynku pracy, ze środowisk defaworyzowanych, z obszarów wiejskich.

c) Osoby w wieku 18-25 lat zarejestrowane jako bezrobotni – w tym również zarejestrowani studenci studiów zaocznych i wieczorowych, czyli niespełniający tym samym warunku dla klasyfikacji jako NEET.

d) Bezrobotna młodzież oraz poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego, w wieku 18-29 lat – w zakresie wsparcia przedsiębiorczości osób młodych.

[10] COM(2012) 729

W ramach Gwarancji *dla młodzieży* wymienione (powyżej) kategorie młodych ludzi otrzymają dobrej jakości ofertę zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu w ciągu czterech miesięcy od momentu utraty pracy lub zakończenia kształcenia formalnego lub inną formę pomocy prowadzącą do aktywizacji zawodowej.

***

Punkt startu dla uzyskania wsparcia w ramach *Gwarancji dla młodzieży* - okres czterech miesięcy liczony będzie **od dnia rejestracji w powiatowym urzędzie pracy osoby młodej do 25 roku życia jako bezrobotnej** (lub poszukującej pracy w przypadku osoby niepełnosprawnej niepozostającej w zatrudnieniu).

W przypadku projektów wyłanianych w drodze konkursów organizowanych w ramach *Gwarancji dla młodzieży,* punktem startu będzie dzień przystąpienia danej osoby do projektu.

W przypadku osób **w wieku od 15 do 24 lat** z grupy tzw. **NEET** (niepracujący, niekształcący się lub nieszkolący się) kwalifikujących się do objęcia wsparciem przez OHP wskazany okres czterech miesięcy rozpoczynać się będzie od dnia zgłoszenia przez te osoby gotowości do udziału w projekcie aktywizacji zawodowej lub społecznej, tj. od dnia podpisania przez osobę młodą do 25 r. ż. deklaracji uczestnictwa w projekcie (w przypadku osób niepełnoletnich wymagany jest podpis rodzica lub opiekuna prawnego).

Schemat wsparcia osób młodych w wieku 15-24 lat, które nie posiadają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu, ani szkoleniu:

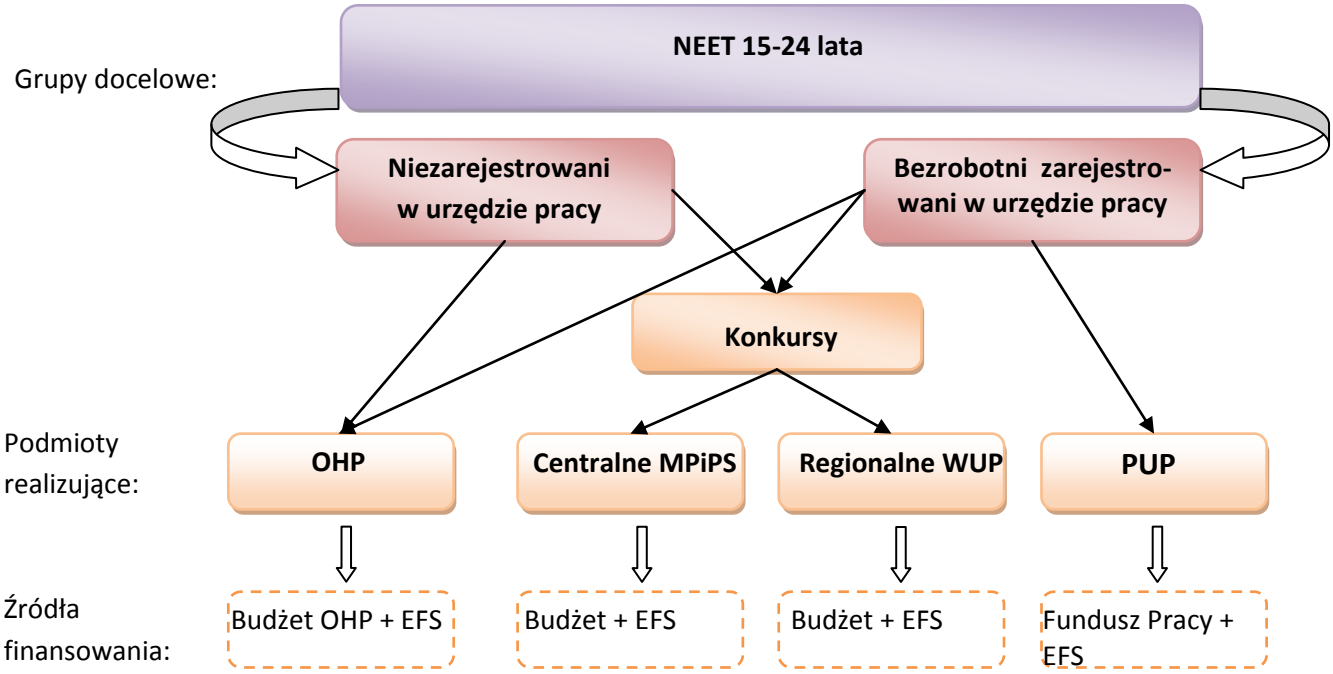

Logika interwencji prowadzonej w celu poprawy sytuacji na rynku pracy z uwzględnieniem potrzeb osób młodych:

- W odniesieniu do **osób w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończących naukę**, zaniedbujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, zagrożonej wykluczeniem społecznym, która ma problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i usamodzielnieniem, podejmowane będą działania w Ochotniczych Hufcach Pracy. Będą się one koncentrować na udzielaniu wsparcia prowadzącego do podjęcia nauki lub szkolenia, bądź nabycia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych oraz nabycia elementarnych kompetencji społecznych.
- W stosunku do drugiej z grup, czyli **NEETs w wieku 18-24 lata** zakres wsparcia będzie miał charakter standardowy lub pogłębiony/kompleksowy.

Wsparcie standardowe skierowane będzie do nieuczącej się i niepracującej młodzieży, wymagającej wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej w obszarze rynku pracy (prowadzone ze środków krajowych).

Wsparcie standardowe będzie polegało na przeprowadzeniu diagnozy sytuacji zawodowej i osobistej osoby młodej (tj. diagnoza wiedzy, umiejętności oraz potencjału, jak również diagnozy sytuacji rodzinnej uczestnika) służącej zaprojektowaniu form wsparcia adekwatnych do istniejących potrzeb młodej osoby. Jeżeli na podstawie przeprowadzonej diagnozy zostanie stwierdzone, iż wystarczające będzie zaoferowanie młodej osobie dobrej jakości oferty zatrudnienia lub innej formy pomocy prowadzącej do aktywizacji zawodowej zastosowana zostanie tzw. interwencja standardowa obejmująca:

- pośrednictwo pracy i pośrednictwo w zakresie organizacji staży i praktyk,,
- poradnictwo zawodowe i informację zawodową (forma indywidualna i grupowa),
- naukę aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne).

Wsparcie pogłębione/kompleksowe, tzn. obejmujące wszystkie formy pomocy, które zostaną zidentyfikowane u danej osoby jako niezbędne w celu poprawy jej sytuacji na rynku pracy lub uzyskania zatrudnienia (prowadzone ze środków krajowych oraz unijnych) adresowane będzie do osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, które napotykają na szereg trudności związanych z wejściem lub utrzymaniem się na rynku pracy. Trudności te mogą być związane np. z brakiem kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub kwalifikacjami w zawodzie niedopasowanymi do potrzeb rynku pracy (w tym absolwenci szkół zawodowych, techników, liceów zawodowych itp.) lub brakiem doświadczenia zawodowego.

Podejmowane działania koncentrować się będą głównie na umożliwieniu zdobycia zawodu, zmiany zawodu lub podwyższenia posiadanych kwalifikacji zawodowych, zdobycia doświadczenia zawodowego i podjęcia pracy prowadzących do usamodzielnienia się młodej osoby. Dlatego też formami wsparcia w tym obszarze będą szkolenia zawodowe, staże zawodowe u pracodawców, elementy wsparcia zatrudnienia oraz usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. Dodatkowo – treningi aktywnego poszukiwania pracy

(zajęcia aktywizacyjne, szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy).
Zatem, działania w tym obszarze będą również stanowiły odpowiedź na problem pozostawania poza zatrudnieniem nie tylko nisko wykwalifikowanych młodych osób, które przedwcześnie zakończyły naukę, ale również coraz większej grupy absolwentów szkół, którzy mają trudności ze znalezieniem pierwszej pracy.
W ramach proponowanych działań wsparcie będzie realizowane również na terenach wiejskich i w małych miejscowościach.

- Wsparcie dla grupy **osób w wieku 18-25 zarejestrowanych jako bezrobotne** obejmować będzie pełen zakres dostępnych instrumentów i usług rynku pracy. Rodzaj wymaganego w indywidualnym przypadku wsparcia określony zostanie dzięki profilowaniu pomocy.

Dla osób młodych będących najbliżej zatrudnienia oferowane będzie poradnictwo i pośrednictwo zawodowe oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, które dadzą szansę osobie młodej na płynne wejście na rynek pracy oraz zdobycie zatrudnienia, które pozwoli jej na wykorzystanie umiejętności i kompetencji, które już posiada. Osoby najbardziej aktywne będą mogły skorzystać z bonów. Tego typu interwencja będzie prowadzona ze środków krajowych.
Wprowadzaniu na rynek pracy, poprzez podnoszenie poziomu kompetencji i umiejętności, a także nabywanie niezbędnego doświadczenia, służyć będą przede wszytskim staże i szkolenia. Dodatkowo, osoby te będą mogły skorzystać z możliwości dofinansowania dalszego kształcenia (m.in. studiów podyplomowych, stypendium na kontynuuowanie nauki), co przekładać się będzie na dalsze zwiększanie ich kompetencji, a tym samym szanse na znalezienie zatrudnienia. Taka kompleksowa oferta składająca się z szeregu form wsparcia będzie finansowana ze środków krajowych i europejskich.
Jako uzupełnienie schematu młodzi bezrobotni w wieku 18-25 lat poza wsparciem OHP lub urzędów pracy będą mogli wziąć udział w projektach na rzecz jej aktywizacji realizowanych przez podmioty wyłonione w drodze konkursu na poziomie centralnym lub regionalnym.
Jako szansę dla części młodych bezrobotnych, w szczególności tych o odpowiednich kompetencjach, zidentyfikowano rozwój przedsiębiorczości. Służyć będą temu środki na podejmowanie działaności gospodarczej, a także program pożyczkowy realizowany we współpracy z BGK. W ramach programu absolwenci w ciągu 48 miesięcy od ukończenia szkoły lub studiów w wieku do 29 r. ż. będą mogli skorzystać z pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej i na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego.
Odpowiadając na potrzeby najbardziej oddalonych od rynku pracy bezrobotnych zakłada się integrację działań urzędów pracy oraz instytucji pomocy społecznej.

- Włączenie do realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w zakresie wspierania przedsiębiorczości grupy **poszukujących pracy absolwentów szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego, w wieku 18-29 lat**,

wynika z dostrzeżenia procesu przesuwania się średniego wieku zakończenia kształcenia[11]. Powoduje to, że coraz częściej absolwentami szkół wyższych zostają osoby, które już skończyły 25 lat. Umożliwienie skorzystania z systemu preferencyjnych pożyczek to także środek mający służyć zapobieganiu nadmiernemu odpływowi młodych, wysoko wykształconych osób poza granice kraju (zapobieganie zjawisku „drenażu mózgów").

2.2. Podejście partnerskie w realizacji *Gwarancji dla młodzieży.*

Zgodnie z Zaleceniem Rady z 22 kwietnia 2013 r. w sprawie *Gwarancji dla młodzieży* (2013/C 120/01) szczególny nacisk położony zostanie na ustanowienie partnerstw na rzecz wsparcia osób młodych.

Kwestie złożoności i rozległości partnerstwa w procesach opracowania i realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce wynikają ze specyficznego samorządowego i zdecentralizowanego modelu publicznych służb zatrudnienia wymagającego wprowadzenia odpowiednich uregulowań prawnych umożliwiających realizację *Gwarancji*. W konsekwencji, należy wskazać na czterech strategicznych partnerów w realizacji *Gwarancji dla młodzieży*:

(i) wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy, które nie są podległe ministrowi pracy;

(ii) Ochotnicze Hufce Pracy (OHP);

(iii) Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK);

(iv) „partner zbiorowy" tworzony przez jednostki organizacyjne różnego typu w tym niepubliczne, które wyłonione zostaną w trybie konkursów regionalnych i konkursu na szczeblu centralnym.

Każdy z partnerów strategicznych, poprzez swoje jednostki organizacyjne i placówki, współpracuje z gęstą siecią: instytucji społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, i in. Z kolei, niezbędność tworzenia nowych uregulowań prawnych determinuje szerokie konsultacje i uzgodnienia na etapie projektowania, a następnie procedowania zakładanych zmian. Oznacza to zaangażowanie partnerów społecznych w każdym z wymienionych etapów projektowania i wdrażania działań na rzecz realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.

W Polsce dla jak najpełniejszej realizacji *Gwarancji dla młodzieży* zakłada się następujące formy współpracy:

a) <u>Partnerstwo MPiPS oraz zdecentralizowanych urzędów pracy</u> – należy podkreślić, że wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy jako jednostki samorządowe, nie podlegają Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej. Ich zaangażowanie w realizację *Gwarancji dla młodzieży* jest efektem ustawowego włączenia urzędów pracy we wsparcie osób młodych na lokalnym/regionalnym rynku pracy.

[11] Zgodnie ze statystykami OECD, w 2011 r. średni wiek polskich absolwentów szkół wyższych (poziom 5A w klasyfikacji ISCED) w momencie zakończenia edukacji wynosił blisko 26 lat. Za: *Education at a Glance 2013. OECD Indicators*

b) Zaangażowanie partnerów społecznych w organizację konkursów centralnych i regionalnych – założenia funkcjonowania konkursów centralnych i regionalnych wypracowane zostaną w ramach Komitetu Monitorującego PO WER, w skład którego wejdą przedstawiciele partnerów społecznych. Planuje się również powołanie przez MPiPS zespołu, w ramach którego opracowane zostaną szczegółowe zasady konkursu na poziomie centralnym oraz kierunkowe wytyczne dla konkursów regionalnych. W skład zespołu wejdą m. in. przedstawiciele partnerów społecznych oraz organizacji młodzieżowych. Na poziomie regionalnym zostaną utworzone gremia partnerskie do wypracowania szczegółowych zasad konkursów regionalnych, zgodnie z potrzebami regionalnych/lokalnych rynków pracy i strukturą młodzieży potrzebującej aktywizacji zawodowej.

c) Partnerstwo MPiPS z Bankiem Gospodarstwa Krajowego - w ramach realizacji programu pożyczkowego dla osób młodych oraz partnerstwo BGK z lokalnymi operatorami finansowymi.

d) Partnerstwa jednostek OHP z podmiotami na szczeblu lokalnym – są one prowadzone wielopłaszczyznowo, z udziałem partnerów samorządowych i społecznych, z którymi OHP mają zawarte porozumienia o współpracy. Porozumienia te zawierane są – zgodnie ze strukturą organizacyjną OHP – na szczeblu centralnym, wojewódzkim i lokalnym. Porozumienia na szczeblu centralnym, zawierane przez Komendanta Głównego OHP, mają na celu wypracowanie ramowych zasad współpracy pomiędzy instytucjami, określenie obszarów współdziałania i wzajemnych zobowiązań. OHP na mocy zawartych centralnie porozumień współpracują z Ministerstwami: Edukacji Narodowej, Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwem Sprawiedliwości; z Policją, sądami powszechnymi, ogólnopolskimi instytucjami funkcjonującymi na rzecz edukacji i zatrudnienia młodzieży na rynku pracy, organizacjami pozarządowymi w tym Związkiem Harcerstwa Polskiego, Ligą Obrony Kraju, Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, Towarzystwem Krzewienia Kultury Fizycznej, Ludowymi Zespołami Sportowymi, różnego rodzaju podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej oraz innymi instytucjami mającymi w swej działalności przedsięwzięcia kierowane do młodzieży – Związkiem Rzemiosła Polskiego oraz Zakładami Doskonalenia Zawodowego. Wspomnieć też należy o współpracy Ochotniczych Hufców Pracy z kościołami różnych wyznań, które odgrywają szczególną rolę w procesie rekrutacji beneficjentów na szczeblach lokalnych. Ponadto w kontekście wdrażania *Gwarancji dla młodzieży* należy wymienić zawarte ostatnio porozumienia ze Związkiem Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ze Związkiem Młodzieży Wiejskiej, mające na celu uzyskanie większej skuteczności dotarcia do młodzieży wiejskiej pozostającej w szczególnie trudnej sytuacji. Treść tych porozumień przekłada się na konkretne działania na szczeblu regionalnymi i lokalnym, gdzie przy udziale samorządów tworzone są programy i wspólnie

realizowane zadania – w tym pomoc w zakresie rekrutacji, dotarcia do osób najbardziej potrzebujących wsparcia.

e) Partnerstwo MPiPS z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego – współpraca w zakresie zachęcania do ściślejszej współpracy publicznych służb zatrudnienia z Akademickimi Inkubatorami Przedsiębiorczości, a także monitorowania karier absolwentów uczelni wyższych.

f) Partnerstwa powiatowych urzędów pracy z ośrodkami pomocy społecznej – zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy powinna mieć miejsce współpraca urzędów pracy z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie kierowania bezrobotnych do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, a także do uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Ponadto, elementem partnerstwa pomiędzy urzędami pracy i ośrodkami pomocy społecznej jest wymiana informacji pomiędzy tymi instytucjami w celu optymalizacji pomocy udzielanej wspólnym klientom.

g) Zaangażowanie partnerów społecznych w ramach rad zatrudnienia[12] szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego – czyli organów opiniodawczo-doradczych odpowiednio ministra właściwego do spraw pracy, marszałka i starosty w zakresie polityki rynku pracy. Funkcjonowanie rad zatrudnienia reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z ustawą, polityka rynku pracy, realizowana przez władze publiczne, oparta jest na dialogu i współpracy z partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi. Jedną z form takiej współpracy jest działalność rad, podejmowana na szczeblu centralnym, wojewódzkim i powiatowym.

h) Partnerstwa organizacji i instytucji na szczeblu lokalnym i regionalnym – dla realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce zakładany jest aktywny udział partnerstw działających na poziomie lokalnym. Realizatorami projektów wyłanianych w formie konkursów centralnych i regionalnych obok pojedynczych podmiotów, będą mogły być partnerstwa, w skład których wejść będą mogły władze publiczne, publiczne służby zatrudnienia, szkoły, organizacje młodzieżowe, instytucje szkoleniowe, prywatne służby zatrudnienia, partnerzy społeczni i pracodawcy. Ponadto planuje się, iż w ramach PO WER realizowane będzie wsparcie na rzecz tworzenia partnerstw i realizacji przez nie działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.

Warto również zauważyć, że w ramach prac nad koncepcją wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, jako instytucja koordynująca realizację tej inicjatywy, konsultowało ją z partnerami społecznymi zainteresowanymi działaniami na rzecz osób młodych. 12 grudnia 2013 r. główne założenia planu realizacji

[12] Po wejściu w życie nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy zostaną one przemianowane na rady rynku pracy.

Gwarancji dla młodzieży w Polsce uzyskały akceptację ze strony przedstawicieli partnerów społecznych zgromadzonych na forum Naczelnej Rady Zatrudnienia. W pozytywny sposób plan działań zaproponowany przez Ministerstwo oceniały tak organizacje związkowe (Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych), jak również te zrzeszające pracodawców (Konfederacja Lewiatan, Związek Rzemiosła Polskiego). Przedstawione niemal w finalnej formie działania proponowane w planie uzyskały poparcie ze strony partnerów społecznych także podczas jego prezentacji na spotkaniu Zespołu ds. Strategii Europa 2020 w dniu 17 grudnia 2013. Zostały one pozytywnie zaopiniowane przez przedstawicieli m.in. NSZZ Solidarność, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Związku Rzemiosła Polskiego i Pracodawców RP.

Uwzględniając powyżej zaprezentowane podejścia partnerskie, podział działań między realizatorów *Gwarancji dla młodzieży* jest następujący:

Na szczeblu centralnym realizatorami *Gwarancji dla młodzieży* są:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS) – w kwestiach merytorycznych i finansowych dotyczących Funduszu Pracy, a także w zakresie gospodarowania środkami z Inicjatywy przewidzianymi na konkursy centralne.
- Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (MIiR) - w aspektach organizacyjnych i finansowych dotyczących Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy (KG OHP) – w kwestiach dotyczących wdrażania *Gwarancji dla młodzieży* przez jednostki Ochotniczych Hufców Pracy (OHP),
- Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) – zakresie realizacji programu pożyczkowego.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:

- określa priorytety, uwzględniając ich komplementarny charakter wobec celów dotyczących zatrudniania młodych zawartych w rządowych dokumentach strategiczno-programowych,
- wskazuje ramowy zakres działań do realizacji w ramach *Gwarancji dla młodzieży*,
- sprawuje nadzór merytoryczny nad przebiegiem realizacji *Gwarancji dla młodzieży*,
- prowadzi sprawozdawczość opartą na statystyce publicznej z wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży*,
- sprawuje nadzór nad OHP w zakresie działań podejmowanych na rzecz osób młodych w ramach PO WER, w tym ich finansowania,
- współdziała z BGK w zakresie finansowania pożyczek dla młodych,
- pełni rolę instytucji pośredniczącej dla działań realizowanych przez BGK i OHP oraz ogłasza konkursy na szczeblu centralnym,
- opracuje w partnerstwie zasady konkursu centralnego i kierunkowe wytyczne dotyczące konkursów na poziomie regionalnym.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju:

- zarządza *Inicjatywą na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* i zabezpiecza środki na jej realizację,
- określa zasady i monitoruje prawidłowość wydatkowania środków przeznaczonych na realizację *Gwarancji dla młodzieży* pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych,*
- prowadzi sprawozdawczość z wykorzystania środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy:

- KG OHP zarządza całokształtem działań związanych z wdrażaniem przez OHP Gwarancji dla młodzieży na terenie kraju; koordynuje i sprawuje nadzór nad jednostkami regionalnymi,
- KG OHP jest projektodawcą dla przedsięwzięć służących realizacji *Gwarancji dla młodzieży* przez jednostki OHP.

Bank Gospodarstwa Krajowego:

- dysponuje środkami na wsparcie uruchomienia działalności gospodarczej w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, z uwzględnieniem wniosków i doświadczeń z pilotażowego programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie". Program polega na udzielaniu pożyczek za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego młodym bezrobotnym osobom na uruchomienie działalności gospodarczej.

<u>Na szczeblu regionalnym/lokalnym</u> *Gwarancje dla młodzieży* realizowane będą przez:

1) Wojewódzkie urzędy pracy (WUP).
2) Powiatowe urzędy pracy (PUP).
3) Struktury organizacyjne Ochotniczych Hufców Pracy (OHP).
4) Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) za pośrednictwem wyłonionych Pośredników Finansowych
5) Partnerów rynku pracy, w tym partnerów społecznych, agencje zatrudnienia, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, gminy i pracodawców wyłonionych do realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.

Wojewódzkie urzędy pracy:

- będą współdziałały z powiatowymi urzędami pracy i partnerami społecznymi na swoim terenie oraz z MPiPS i MIR w zakresie realizacji *Gwarancji dla młodzieży*,
- określą priorytety i cele programów w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, zgodnie z potrzebami regionalnych rynków pracy,
- określą w partnerstwie zasady konkursów regionalnych,
- będą przyjmować i rozpatrywać aplikacje od realizatorów poszczególnych projektów w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, również w formule konkursów regionalnych,
- wykorzystają system EURES dla skutecznej realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.

Powiatowe urzędy pracy:

- będą realizować działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w ramach *Gwarancji dla młodzieży*.

Ochotnicze Hufce Pracy:

- Wojewódzkie Komendy OHP koordynować będą wdrażanie przedsięwzięć w ramach Gwarancji dla młodzieży w podległych jednostkach na terenie właściwych województw, zgodnie z wytycznymi KG OHP.
- OHP zaprojektują działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych z grupy tzw. NEETs, w ramach *Gwarancji dla młodzieży*.
- działania adresowane bezpośrednio do młodzieży organizowane będą przez kadrę zatrudnioną w lokalnych jednostkach organizacyjnych OHP.

Partnerzy rynku pracy („partner zbiorowy"):

- będą realizować *Gwarancje dla młodzieży* w ramach otwartego **trybu konkursowego** lub uczestniczyć w dialogu partnerskim przy opracowywaniu koncepcji konkursów.

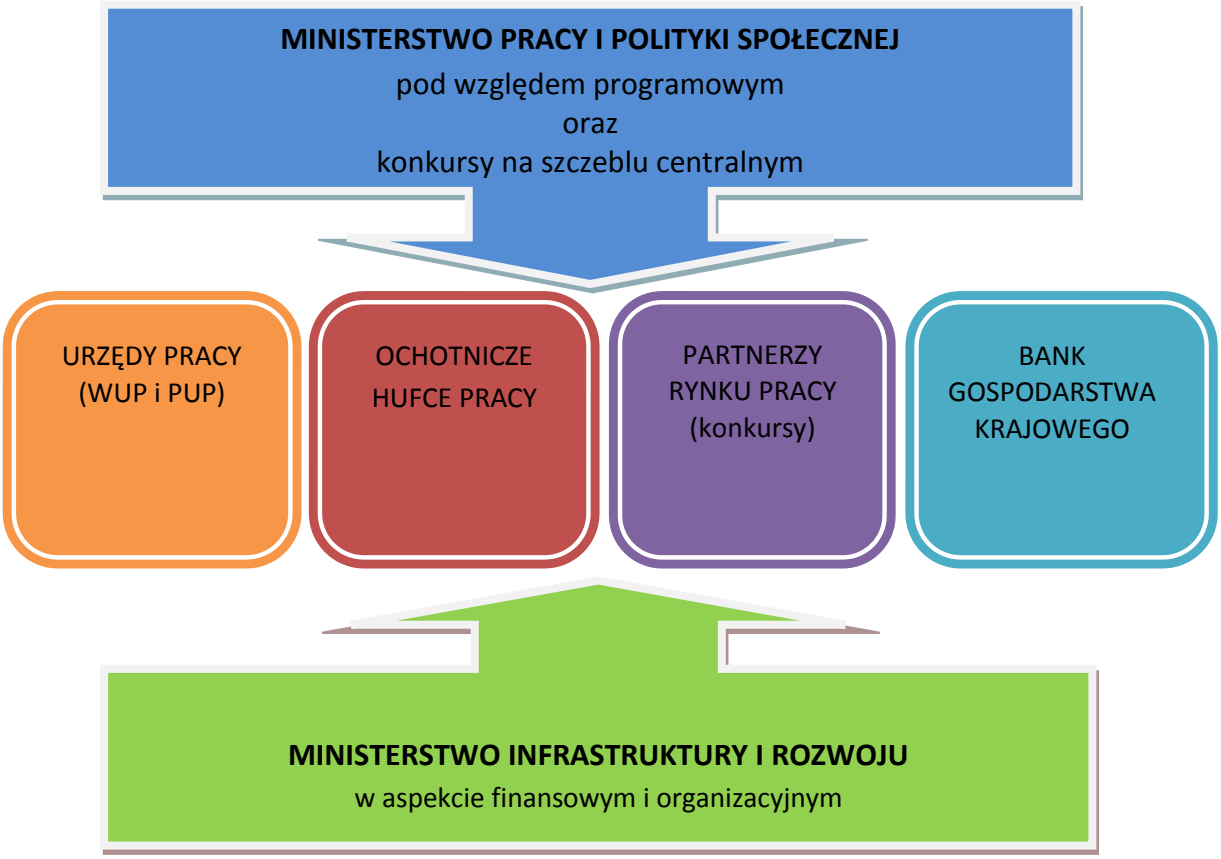

2.3. Dotarcie do grup docelowych.

Ważnym elementem w realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce będzie dotarcie z ofertą aktywizacyjną do wszystkich osób w wieku od 15 do 24 r. ż. pozostających poza zatrudnieniem, edukacją i szkoleniem. Będzie to stanowić wyzwanie w szczególności w przypadku młodych osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, ze środowisk defaworyzowanych, w przypadku których kontakt z publicznymi służbami zatrudnienia i instytucjami edukacyjnymi oraz szkoleniowymi jest bardzo ograniczony.

- W ramach działań OHP:

Wieloletnim doświadczeniem w docieraniu do osób młodych z grupy NEET, jak również niezbędną do tego celu infrastrukturą dysponują Ochotnicze Hufce Pracy. Kluczową rolę pełnić tutaj będzie sieć ponad 900 jednostek organizacyjnych OHP (opiekuńczo-wychowawczych, szkoleniowych oraz świadczących usługi rynku pracy), rozmieszczonych na terenie całego kraju, które współpracują z większością partnerów społecznych i rynku pracy na danym terenie. Jednostki te, najczęściej usytuowane są w mniejszych miejscowościach, gdzie ściśle współdziałają ze środowiskiem lokalnym.

Mając wypracowany skuteczny system docierania do młodych osób poprzez współpracę ze szkołami, kuratoriami oświaty, kościołami różnych wyznań (środowiskami parafialnymi), jak również z innymi instytucjami (poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, zespołami kuratorskimi, itp.), a także we współpracy z samorządami i jego wyspecjalizowanymi komórkami (gminnymi, miejskimi i powiatowymi ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, itp.) oferują wsparcie młodym ludziom z rodzin dysfunkcyjnych i ubogich, ze środowisk zaniedbanych i kryminogennych. OHP poprzez bezpośrednią korespondencję, jak również we współpracy z mediami nawiązują kontakt zarówno z młodzieżą zaniedbującą obowiązek szkolny lub obowiązek nauki jak i osobami mającymi trudności w odnalezieniu się na rynku pracy, oferując im konkretną pomoc (w ukończeniu szkoły, zdobyciu kwalifikacji zawodowych, znalezieniu zatrudnienia itp.). Częstokroć do jednostek organizacyjnych OHP zgłasza się z własnej inicjatywy młodzież, która otrzymała kontakt do OHP od swoich rówieśników lub przyjaciół, którzy wcześniej korzystali z pomocy OHP.

Wyznaczone do realizacji projektów w ramach *Gwarancji dla młodzieży* jednostki, we współpracy z partnerami lokalnymi, realizować będą proces rekrutacji według wypracowanych w Komendzie Głównej OHP standardów zgodnie z którymi:

- rekrutacja odbywać się będzie z zachowaniem zasad równego dostępu i równego traktowania wszystkich osób zainteresowanych udziałem w projekcie, z poszanowaniem zasady dobrowolności i bezpłatności udzielanego wsparcia;
- rekrutacja uczestników prowadzona będzie w sposób sukcesywny na zasadzie wolnego naboru, kierowania z innych jednostek OHP oraz we współpracy z samorządem terytorialnym, szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, policją, kuratorami sądowymi, ośrodkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi i

innymi partnerami społecznymi OHP, z którymi nawiązywany będzie kontakt w celu uzyskania informacji o sytuacji rodzinnej i materialnej kandydatów;

- skuteczne dotarcie do szerokich kręgów potencjalnych beneficjentów będzie możliwe dzięki promocji projektu w środowisku lokalnym, wśród instytucji działających na rzecz potencjalnych adresatów Programu *Gwarancji dla młodzieży*: szkół (gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i wyższych), poradni psychologiczno-pedagogicznych, centrów kształcenia ustawicznego, instytucji prowadzących szkolenia i kursy, bibliotek, instytucji działających na rzecz rodziny i młodzieży (np. ośrodki pomocy społecznej, centra pomocy rodzinie, fundacje i stowarzyszenia), kuratorów sądowych itp. Informacje o możliwości skorzystania z usług w ramach projektów będą rozpowszechniane przez pracowników wszystkich jednostek OHP. Co istotne, działania te dotyczyć będą nie tylko osób młodych, które obecnie pozostają poza rynkiem pracy, ale także tych, które mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym w przyszłości;
- szeroko zakrojona akcja promocyjna dostarczy wszystkim zainteresowanym niezbędnych informacji o projekcie – poprzez ogłoszenia w mediach ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych, plakaty, ulotki informacyjne, spotkania, seminaria, konferencje, targi, giełdy pracy itp., a także poprzez Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia Zielona Linia oraz portal internetowy E*lektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży* (ECAM) utworzony w ramach projektu „OHP jako realizator usług rynku pracy", który w atrakcyjnej formie będzie informował młodzież o przedsięwzięciach inicjowanych w ramach *Gwarancji dla młodzieży* i gdzie umiejscowiona zostanie baza informacji o aktualnych szkoleniach zawodowych i stażach proponowanych w projektach w całym kraju. W ramach ECAM-u młodzież może korzystać z usług centrum informacyjnego działającego pod jednym numerem dostępowym, z portalu internetowego, który będzie zawierał informacje o możliwościach uzupełnienia wykształcenia ogólnego i zawodowego, kierunkach i terminach szkoleń zawodowych realizowanych w jednostkach OHP, miejscach świadczenia usług rynku pracy – poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy oraz dostęp do bazy ofert pracy, staży i praktyk. Konta ECAM znajdują się na serwisach społecznościowych (Facebook, Twitter, YouTube), co gwarantuje promocję działań OHP wśród szerokich kręgów młodzieży.

W celu dotarcia do najbardziej potrzebujących osób do zadań wojewódzkich komendantów OHP oraz dyrektorów centrów kształcenia i wychowania należeć będzie;

- Bieżące gromadzenie i aktualizowanie informacji odnośnie młodzieży przedwcześnie kończącej naukę, zaniedbującej obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, zagrożonej wykluczeniem społecznym;
- Dokonywanie ilościowego i jakościowego rozpoznania zapotrzebowania na pracowników w zakresie aktualnych kompetencji i umiejętności zawodowych oraz przygotowywanie oferty szkoleniowej w ramach *Gwarancji dla młodzieży* – w oparciu współpracę z partnerami funkcjonującymi na lokalnych rynkach – organizacjami

pracodawców, rzemiosłem, Zakładem Doskonalenia Zawodowego, pracodawcami (zadanie realizują także Dyrektorzy Ośrodków Szkolenia Zawodowego OHP);

- Bieżące gromadzenie i aktualizowanie informacji oraz sporządzanie imiennych wykazów absolwentów OHP do 25 roku życia kwalifikujących się do grupy młodzieży wymagającej wsparcia w ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży*;
- Bieżące sporządzanie imiennych wykazów młodych osób w wieku powyżej 15 lat do objęcia *Gwarancjami dla młodzieży* spośród tych, którzy korzystają ze: świetlic środowiskowych OHP, punktów interwencji kryzysowej, ośrodków profilaktyki i interwencji społecznej oraz kuratorskich ośrodków pracy z młodzieżą.

➢ W ramach działań urzędów pracy:

Urzędy pracy prowadząc aktywizację zawodową osób młodych starają się do docierać do członków tej grupy w sposób typowy także dla innych grup bezrobotnych, tj. poprzez materiały informacyjne, ulotki, plakaty, informacje w lokalnych mediach czy strony internetowe. Jednak urzędy pracy nawiązują również współpracę z różnymi partnerami pozwalającymi na dotarcie do szerokich grup osób młodych. Jest to współpraca z Akademickimi Biurami Karier, instytucjami edukacyjnymi, pomocy społecznej i wychowawczymi.

➢ W ramach projektów wyłonionych w drodze konkursów:

Do osób oddalonych od rynku pracy adresowane będą także projekty wyłonione w drodze konkursów na szczeblu centralnym i regionalnym. W tym przypadku zakładane jest docieranie do młodych osób wymagających wsparcia poprzez realizatorów projektów na poziomie lokalnym. Sposób dotarcia opisany we wniosku o dofinansowanie będzie przedmiotem oceny przez instytucję weryfikującą projekt. Powinien on być dostosowany do grupy odbiorców wsparcia. Może obejmować np.: współpracę i angażowanie w proces rekrutacji szerokiego frontu instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, szkół, kuratorów sądowych, związków sportowych i innych instytucji.

➢ W ramach programu pożyczkowego BGK:

Zgodnie z przyjętymi przez BGK wytycznymi, kanałem komunikacyjnym wykorzystywanym do działań promocyjnych będą wszelkie źródła masowego przekazu. Poprzez kanał komunikacyjny informacja (głos, ogłoszenie, artykuł, hasło, rysunek czy film) dotrze do odbiorcy. W docieraniu do potencjalnych uczestników programu pożyczkowego przewiduje się wykorzystanie kanałów komunikacyjnych oficjalnych i nieoficjalnych. Oficjalne związane będą głównie z różnego rodzaju reklamą (prasową, telewizyjną, radiową). Nieoficjalne to tak zwane informacje podawane z ust do ust, krążące między klientami.

2.4. Wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem.

Wsparcie dla młodzieży zagrożonej wykluczeniem społeczym realizować będą w najszerszym stopniu Ochotnicze Hufce Pracy (OHP).

Działania OHP adresowane będą do młodzieży z grupy NEET – młodych ludzi w wieku 15-24 lat, którzy nie mają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu. Oferta OHP będzie dostępna dla wszystkich zainteresowanych spełniających ustawowe warunki objęcia wsparciem przez OHP i kwalifikujących się do objęcia wsparciem w ramach *Gwarancji dla młodzieży*. W pierwszej kolejności wsparciem będą obejmowane osoby najbardziej potrzebujące profesjonalnej pomocy, znajdujące się z powodu uwarunkowań środowiskowych w trudnej sytuacji materialnej. Zakłada się, że będą to przede wszystkim osoby niezarejestrowane w powiatowych urzędach pracy (status osoby bezrobotnej nie będzie negatywną przesłanką odnośnie otrzymania wsparcia).

Wsparcie OHP adresowane będzie przede wszystkim do młodzieży znajdującej się – z powodu uwarunkowań rodzinnych oraz środowiskowych – w najtrudniejszej sytuacji życiowej, a w szczególności do osób wywodzących się z rodzin niepełnych, bezrobotnych, niewydolnych wychowawczo i zagrożonych patologiami społecznymi. Konkretne działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodzieży zostaną zróżnicowane w zależności od statusu konkretnej osoby, jej sytuacji życiowej, środowiskowej, wykształcenia oraz warunków materialnych. Powyższe oznacza, że w wielu przypadkach wystarczającą formą pomocy będą usługi w postaci doradztwa zawodowego, czy informacji dotyczących rynku pracy. Jednak osoby znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji (np. nieposiadające kwalifikacji zawodowych) będą wymagać pogłębionego, dłuższego i bardziej złożonego wsparcia, na który zasadniczo składać się będą szkolenia zawodowe uzupełnione sześciomiesięcznym stażem zawodowym. Działania OHP adresowane do młodzieży z grupy NEET koncentrować się będą w dwóch głównych obszarach.

a) **Obszar I. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób młodych w wieku 15-17 lat zaniedbujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki**

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób młodych w wieku 15-17 lat zaniedbujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki

<u>Cel projektu:</u>

Objęcie młodych osób z grupy NEET wsparciem prowadzącym do podjęcia nauki lub szkolenia, bądź nabycia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych oraz nabycia elementarnych kompetencji społecznych.

<u>Grupy docelowe:</u>

Młodzież w wieku 15-17 lat, zaniedbująca obowiązek szkoly lub obowiązek nauki, zagrożona wykluczeniem społecznym, która ma problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i usamodzielnieniem się.

<u>Kierunek wsparcia:</u>

W pierwszej kolejności planuje się przeprowadzenie diagnozy wiedzy, umiejętności oraz potencjału uczestnika w zakresie doboru właściwych form wsparcia – zajęcia z doradztwa zawodowego kończące się opracowaniem indywidualnych planów działania (IPD).

W związku z tym, że grupą docelową będą nisko wykwalifikowani młodzi ludzie, stąd oferowane szkolenia zaczną się od uzupełnienia podstawowych umiejętności szkolnych wraz z dodatkowym wsparciem w nauczaniu oraz kierunkowe poradnictwo i usługi specjalistyczne w zależności od indywidualnej sytuacji uczestnika (np. konsultacje z psychologiem, specjalistą ds. uzależnień). W ramach cyklu szkoleniowego zaplanowane zostały również kursy językowe i szkolenia z zakresu obsługi komputera, które mają uzupełnić deficyty umiejętności językowych i cyfrowych uczestników. Uczestnicy szkoleń będą mieli zagwarantowane wszelkie materiały szkoleniowe oraz dojazd i posiłki w trakcie szkolenia. Działania projektowe obejmować będą także zadania w zakresie edukacji zawodowej, realizowane poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Ponadto młodzi ludzie będą mieli możliwość nabycia nowych umiejętności z zakresu praktycznego poruszania się po rynku pracy – zajęcia aktywizacyjne, szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy (wykorzystanie w tym celu portalu OHP – Elektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży). Wsparcie ma również przełożyć się na poprawę szans życiowych osób, które dotąd z przyczyn ekonomicznych były wykluczone z normalnego życia społecznego.

Wsparcie osób w przedziale wiekowym 15-17 lat stanowić będzie jednocześnie odpowiedź na zjawisko niskiego poziomu wiedzy wśród młodych osób w zakresie przedsiębiorczości i możliwości podjęcia własnej działalności gospodarczej. Z dostępnych informacji wynika, iż formowanie postaw przedsiębiorczych powinno się rozpoczynać na etapie szkoły podstawowej. Absolwenci powinni posiadać wiedzę i umiejętności z obszaru prowadzenia własnego przedsiębiorstwa w realiach rynkowych i administracyjnych, promowania własnych pomysłów, dysponowania środkami materialnymi. W okresie spowolnienia gospodarczego i braku wystarczającej liczby miejsc pracy, dużą szansą dla młodzieży wchodzącej na rynek pracy może być właśnie podjęcie decyzji o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. W ramach projektu młodzieży zostanie zaproponowany kurs przedsiębiorczości. Udział w nim weźmie wyselekcjonowana na podstawie IPD grupa osób wykazujących postawy przedsiębiorcze oraz zainteresowanie podjęciem w przyszłości samozatrudnienia.

Przykładowe typy działań:

- poradnictwo zawodowe,
- wsparcie pedagogiczno-psychologiczne (w tym opieka wychowawców),
- szkolenia – warsztaty wyrównawcze z przedmiotów szkolnych, kursy przedsiębiorczości, kursy językowe, kursy komputerowe (w tym o standardzie ECDL lub równoważnym),
- kwalifikacyjne kursy zawodowe (wraz ze stypendium dla uczestników kursów),
- nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i inne),

— wsparcie towarzyszące w trakcie realizacji projektu w postaci finansowania kosztów wyżywienia, dojazdu, ubezpieczenia NNW, niezbędnych badań lekarskich, materiałów edukacyjnych.

Wskazane wyżej propozycje są jedynie przykładem możliwych do zastosowania działań. OHP mogą poszerzać obszary i sposoby działania. Szacuje się, że jednostkowy koszt wsparcia będzie zróżnicowany w zależności od przyjętej dla konkretnej osoby ścieżki wsparcia.

b) Obszar II. Aktywizacja zawodowa osób młodych w wieku 18-24 lat pozostających bez zatrudnienia, nie posiadających kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadających kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie oraz mniejsze miejscowości

Aktywizacja zawodowa osób młodych w wieku 18-24 lat pozostających bez zatrudnienia, nie posiadających kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadających kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie oraz mniejsze miejscowości

Cel projektu:

Objęcie młodych osób z grupy NEET wsparciem prowadzącym do zatrudnienia, realizowanym w niezbędnym stopniu we współpracy z instytucjami szkoleniowymi i pracodawcami, obejmującym działania umożliwiające w miarę potrzeb nabycie lub podwyższenie umiejętności/kwalifikacji w danym zawodzie lub przekwalifikowanie połączone ze stażem u pracodawcy lub innymi formami pomocy prowadzącymi do aktywizacji zawodowej i społecznej.

Grupa docelowa:

Pozostająca bez zatrudnienia młodzież w wieku 18-24 lat, której ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy.

Grupa I nieucząca się i niepracująca młodzież, wymagająca wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej w obszarze rynku pracy oraz integracji społecznej – interwencja standardowa

Grupa II osoby znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, które posiadają wykształcenie co najmniej na poziomie szkoły podstawoweji nie posiadają kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego oraz osoby, które

posiadają zawód lub kwalifikacje w zawodzie (w tym absolwenci szkół zawodowych, techników, liceów zawodowych itp.), w tym osoby z terenów wiejskich i mniejszych miejscowości – interwencja pogłębiona

Kierunek wsparcia:

INTERWENCJE STANDARDOWE

Zakłada się, że w przypadku wielu osób wystarczającym dla aktywizacji będzie wsparcie o charakterze standardowym. Przeprowadzona zostanie diagnoza sytuacji zawodowej i osobistej uczestnika projektu (tj. diagnoza wiedzy, umiejętności oraz potencjału, jak również diagnoza sytuacji rodzinnej uczestnika) służąca zaprojektowaniu form wsparcia adekwatnych do potrzeb młodej osoby. Jeżeli na podstawie przeprowadzonej diagnozy zostanie stwierdzone, iż wystarczające będzie zaoferowanie młodej osobie dobrej jakości oferty zatrudnienia lub innej formy pomocy prowadzącej do aktywizacji zawodowej zastosowana zostanie tzw. interwencja standardowa obejmująca:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe i informację zawodową (forma indywidualna i grupowa),
- naukę aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne).

INTERWENCJE POGŁĘBIONE

Dla osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji zaplanowano bardziej złożone wsparcie – tzw. interwencje pogłębione.

W odniesieniu do młodzieży dorosłej zakwalifikowanej do **Grupy II** zaproponowane rozwiązania będą koncentrować się głównie na możliwości zdobycia zawodu, zmiany zawodu lub podwyższenia posiadanych kwalifikacji zawodowych, zdobycia doświadczenia zawodowego i podjęcia pracy prowadzących do usamodzielnienia się młodej osoby. Dlatego też formami wsparcia w tym obszarze będą szkolenia zawodowe, staże zawodowe u pracodawców, elementy wsparcia zatrudnienia oraz usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. Dodatkowo – treningi aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy).

Działania w tym obszarze będą zatem również stanowiły odpowiedź na problem pozostawania poza zatrudnieniem nie tylko nisko wykwalifikowanych młodych osób, które przedwcześnie zakończyły naukę, ale również coraz większej grupy absolwentów szkół, którzy mają trudności ze znalezieniem pierwszej pracy. Pracodawcy zwracają uwagę na brak doświadczenia zawodowego wśród absolwentów, nieposiadania wielu umiejętności praktycznych niezbędnych na konkretnych stanowiskach pracy, a także brak tzw. kompetencji miękkich (tj. emocjonalnych i społecznych). Przyczyny te w dużym stopniu leżą po stronie systemu szkolnictwa zawodowego, który – stosownie do dostępnych badań naukowych – jest słabo powiązany z funkcjonowaniem sfery gospodarczej. Stanowi to nie tylko poważną przeszkodę dla rozwoju nowoczesnej, opartej na wiedzy gospodarki, osłabia jej produktywność i konkurencyjność, lecz przede wszystkim utrudnia elastyczne reagowanie

na zmiany dokonujące się na rynku pracy. Szkolnictwo zawodowe kształci nadmierną liczbę uczniów w zawodach nadwyżkowych, natomiast nie reaguje w dostateczny sposób na zapotrzebowanie na specjalistów w zawodach deficytowych. Wszystkie te czynniki wywołują wysoce niekorzystną sytuację, w której wielu młodych ludzi legitymujących się formalnymi kwalifikacjami zawodowymi nie może znaleźć pracy zarówno w wyuczonym zawodzie, jak i poza nim.

W ramach interwencji pogłębionych beneficjenci będą mieli możliwość uczestnictwa w zajęciach z zakresu kompetencji miękkich oraz w kursach: językowych, z zakresu umiejętności cyfrowych, prawa jazdy kat. B (jeżeli umiejętność w powyższym zakresie będzie przydatna do realizacji zadań w konkretnym zawodzie, zgodnie z przyjętą dla danej osoby ścieżką rozwoju zawodowego).

Podczas odbywania staży uczestnicy projektu zostaną objęci wsparciem finansowym w postaci stypendiów oraz opieki wykwalifikowanego pracownika (instruktora) wyznaczonego z ramienia pracodawcy, który będzie pełnił funkcję opiekuna stażu. Ponadto pracodawca, który zatrudni uczestnika projektu po zakończeniu stażu zawodowego, otrzyma jednorazową premię za utrzymanie go w zatrudnieniu przez deklarowane 6 miesięcy.

W ramach projektu zapewnione zostanie również m.in. dodatkowe wsparcie socjalne w postaci zwrotu całości lub części kosztów przejazdu do miejsca odbywania zajęć projektowych, sfinansowania kosztów wyżywienia w czasie zajęć projektowych, ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków na czas uczestnictwa w projekcie, zapewnienie opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi na okres uczestnictwa w projekcie. Sfinansowane zostaną również koszty niezbędnych badań lekarskich i psychologicznych oraz materiałów edukacyjnych. Uczestnicy projektu będą mieli zagwarantowaną możliwość pokrycia kosztów zewnętrznych egzaminów potwierdzających uprawnienia zawodowe.

W ramach proponowanych działań wsparcie będzie realizowane również na terenach wiejskich i w małych miejscowościach. Z uwagi na specyfikę tej grupy młodzieży powyższe działania zostaną uzupełnione o dodatkowe elementy wsparcia w postaci:

- **indywidualizacji wsparcia** polegającej na prowadzeniu młodej osoby przez cały okres udziału w projekcie przez tego samego pracownika – tutora/opiekuna. Rolę tutora/opiekuna będzie pełnić wykwalifikowana i doświadczona w zakresie pracy z młodzieżą i świadczenia usług rynku pracy kadra OHP,
- **wsparcia mobilności geograficznej** młodzieży poszukującej pracy – w tym celu OHP zamierzają wykorzystać posiadaną bazę logistyczną. Wsparcie będzie dotyczyło młodych osób, które byłyby gotowe na podjęcie szkolenia zawodowego, stażu, a w efekcie pracy poza miejscem stałego zamieszkania,
- **działania Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej** (MCIZ) wyposażonych w mikrobusy umożliwiające transport doradców zawodowych, materiałów metodycznych i sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć dla młodzieży zamieszkującej małe miasta i tereny wiejskie.

Młodzieży zostanie stworzona szansa przygotowania zawodowego w branżach, które są adekwatne do specyfiki mniejszych miejscowości: zawody okołorolnicze, agroturystyka, techniki żywienia i usługi gastronomiczne, ogrodnictwo, architektura krajobrazu, obsługa urządzeń systemów energetyki odnawialnej; lub też inne konkretne branże, w których funkcjonują na danym obszarze większe przedsiębiorstwa, czy pracodawcy gotowi do zatrudnienia młodych ludzi.

Przykładowe typy działań:

- poradnictwo zawodowe,
- wsparcie pedagogiczno-psychologiczne (w tym opieka wychowawców),
- szkolenia zawodowe (w tym kursy przekwalifikowujące lub doskonalące) wraz z kosztem badań lekarskich oraz kosztem egzaminu kwalifikacyjnego w instytucji zewnętrznej,
- szkolenia w zakresie umiejętności poszukiwanych przez pracodawców, w tym z zakresu kompetencji miękkich oraz językowych, cyfrowych i innych np. kurs prawa jazdy kat. B (wraz z kosztem badań lekarskich oraz kosztem egzaminu kwalifikacyjnego w instytucji zewnętrznej),
- 6-miesięczne staże zawodowe (wraz ze stypendium dla uczestników staży i dodatkami do wynagrodzeń dla opiekunów stażu z zakładu pracy),
- wsparcie zatrudnienia (realizowane w formie jednorazowej premii dla pracodawcy za utrzymanie w zatrudnieniu uczestnika przez 6 miesięcy),
- nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i in.),
- pośrednictwo pracy lub pośrednictwo w zakresie organizacji staży,
- wsparcie towarzyszące w trakcie realizacji projektu w postaci finansowania kosztów wyżywienia, dojazdu, ubezpieczenia NNW, refundacji kosztów opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi w czasie uczestnictwa w projekcie.

Formy wsparcia dedykowane osobom zamieszkującym tereny wiejskie i małe miejscowości:

- indywidualne wsparcie opiekuna/tutora,
- wsparcie mobilności geograficznej,
- wsparcie udzielane zależnie od potrzeb wskazanych w diagnozie indywidualnej – konsultacje psychologiczne, pedagogiczne lub inne konsultacje specjalistyczne,
- trening umiejętności społecznych (autoprezentacja, komunikacja itp.).

Wskazane wyżej propozycje są jedynie przykładem możliwych do zastosowania działań. OHP mogą poszerzać obszary i sposoby działania. Szacuje się, że jednostkowy koszt wsparcia będzie zróżnicowany w zależności od przyjętej dla konkretnej osoby ścieżki wsparcia. Natomiast średni koszt aktywizacji można szacować na poziomie 5,5 tys. zł.

2.5. Działania wspierające integrację na rynku pracy.

Instytucjami wspierającymi młode osoby poszukujące pracy na lokalnych rynkach pracy są Powiatowe Urzędy Pracy (PUP). W ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży* młodzi bezrobotni otrzymają, w ciągu czterech miesięcy od momentu rejestracji w PUP, jedną z form aktywizacji zawodowej określonej w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Są to:

a) Aktualna oferta wsparcia dla młodych – instrumenty rynku pracy.

Szkolenie

W ramach szkolenia wszyscy bezrobotni mogą ubiegać się o skierowanie na nieodpłatne dla nich kursy, które na zlecenie urzędu pracy realizuje instytucja szkoleniowa. Osoby takie mogą także wskazać na wolnym rynku ofertę, która im odpowiada i – po złożeniu wniosku – liczyć na sfinansowanie kosztów kursu do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia. Finansowane są koszty dojazdu i zakwaterowania w przypadku, gdy szkolenia odbywają się poza miejscem zamieszkania. Bezrobotnemu podczas szkolenia przysługuje stypendium w wysokości 120% zasiłku przez cały czas trwania szkolenia, a także 20% zasiłku na dokończenie szkolenia, jeśli w jego trakcie znalazł pracę.

Staż

Staż służy nabyciu praktycznych umiejętności do wykonywania pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, zaś w okresie odbywania stażu bezrobotnemu przysługuje stypendium w wysokości 120% zasiłku.
W przypadku osób bezrobotnych do 25 roku życia lub osób do 27 roku życia, po studiach staż ma wydłużoną formę i może trwać do 12 miesięcy, w pozostałych przypadkach do 6 miesięcy.

Przygotowanie zawodowe dorosłych

Przygotowanie zawodowe dorosłych łączy w sobie praktykę w zawodzie (80% czasu) z zajęciami teoretycznymi (20% czasu). Instrument ten realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej i kończy się egzaminem. W okresie jego odbywania bezrobotnemu przysługuje stypendium w wysokości 120 % zasiłku.

Dofinansowanie kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji

Wszyscy bezrobotni, w tym także młodzi, mogą ubiegać się o sfinansowanie kosztów egzaminów umożliwiających uzyskanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, uprawnień zawodowych i uzyskania licencji zawodowych – do wysokości 100% przeciętnego wynagrodzenia. Istnieje też możliwość sfinansowania kosztów dojazdu na tego typu egzaminy.

Pożyczki szkoleniowe

O pożyczkę na sfinansowanie kosztów szkolenia do wysokości 400% przeciętnego wynagrodzenia starać się mogą bezrobotni. Pożyczka jest nieoprocentowana, zaś okres jej spłaty wynosi 18 miesięcy.

Dofinansowanie studiów podyplomowych

Bezrobotni absolwenci szkół wyższych mogą liczyć na sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia. Bezrobotni uczestnicy takich studiów otrzymują stypendium w wysokości 20% zasiłku, także gdy podejmą w ich trakcie pracę, do ukończenia programu.

Stypendium na kontynuowanie nauki

Jeżeli bezrobotny nie posiada kwalifikacji zawodowych może otrzymać stypendium na kontynuowanie nauki w wysokości 100% zasiłku, pod warunkiem, że spełni następujące warunki:

- podjął dalszą naukę w szkole ponadgimnazjalnej dla dorosłych lub studia niestacjonarne w szkole wyższej i nastąpiło to w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania w urzędzie pracy,
- wysokość dochodu na osobę w rodzinie uprawnia do świadczeń z pomocy społecznej. Do dochodu nie wlicza się kwoty uzyskanego stypendium.

Stypendium przyznawane jest na wniosek bezrobotnego i jest wypłacane przez okres 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia nauki, przy czym po upływie tego okresu, w uzasadnionych przypadkach, może być ono kontynuowane do czasu ukończenia nauki.

Prace interwencyjne

Jest to zatrudnienie bezrobotnego na umowę o pracę (do 12 lub 18 miesięcy), które następuje w wyniku umowy, jaką powiatowy urząd pracy zawiera z pracodawcą. Kierując bezrobotnego do prac interwencyjnych, urząd pracy ma obowiązek wziąć pod uwagę m.in. stan zdrowia oraz rodzaje uprzednio wykonywanej pracy.

Zatrudnienie na zasadach robót publicznych

Jest to zatrudnienie bezrobotnego (do 6 miesięcy), które następuje w wyniku umowy zawieranej przez powiatowy urząd pracy z organizatorem robót publicznych, lub wskazanym przez niego pracodawcą.
Bezrobotny zostaje skierowany do wykonywania pracy niezwiązanej z wyuczonym zawodem. Praca ta odbywa się w instytucjach użyteczności publicznej oraz organizacjach zajmujących się problematyką kultury, oświaty, sportu i turystyki, opieki zdrowotnej lub pomocy społecznej.

Programy specjalne

Osoby bezrobotne, którym niezbędne jest wsparcie niestandardowe mogą wziąć udział w programie specjalnym.
Ideą programów specjalnych jest umożliwienie finansowania niestandardowych rozwiązań niezbędnych w procesie doprowadzenia osoby do zatrudnienia.
Programy specjalne umożliwiają elastyczne podejście do procesu aktywizacji zawodowej, dzięki wykorzystaniu specyficznych elementów wspierających zatrudnienie, które powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób objętych programem specjalnym.

Dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej

Bezrobotni, a w szczególności młodzi, posiadający cechy przedsiębiorcze mogą ubiegać się o przyznanie bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej, bądź na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej.
Na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz sfinansowanie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem działalności bezrobotny może otrzymać do 600% przeciętnego wynagrodzenia.
Jeżeli bezrobotny będzie podejmował działalność na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych może otrzymać do 400% przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela.
Na przystąpienie zaś do istniejącej spółdzielni socjalnej bezrobotny może otrzymać do 300% przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni.

b) Nowe instrumenty wsparcia zaproponowane w nowelizacji z dnia 14 marca 2014r. ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Przeprowadzana aktualnie reforma rynku pracy, stwarza dodatkowe możliwości realizacji *Gwarancji dla młodzieży* przez powiatowe urzędy pracy. Koncepcja reformy rynku pracy ujęta w zmianach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewiduje szereg rozwiązań, które będą skierowane do młodych bezrobotnych, a mają służyć wsparciu

w szybkim dochodzeniu do zatrudnienia. Obok objęcia młodych osób indywidualną opieką „doradcy klienta", wprowadzone zostały nowe instrumenty rynku pracy, o charakterze wczesnej interwencji i aktywizacji zawodowej młodzieży, takie jak:

bon: szkoleniowy, stażowy, zatrudnieniowy, na zasiedlenie

Bon szkoleniowy jest formą wsparcia, która stanowić będzie gwarancję skierowania bezrobotnego na wskazane przez niego szkolenie oraz opłacenia kosztów, które zostaną poniesione w związku z podjęciem szkolenia.

W ramach bonu istnieć będzie możliwość sfinansowania, do wysokości 100% przeciętnego wynagrodzenia, kosztów jednego lub kilku szkoleń, w tym kosztów kwalifikacyjnego kursu zawodowego i kursu nadającego uprawnienia zawodowe, kosztów niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych oraz kosztów przejazdu na szkolenia i kosztów zakwaterowania, jeśli zajęcia odbywają się poza miejscem zamieszkania - w formie ryczałtu.

Bon stażowy jest formą wsparcia, stanowiącą gwarancję skierowania bezrobotnego do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy.

Pracodawca, który zatrudni bezrobotnego przez okres 6 miesięcy otrzyma premię w wysokości 1500 zł.

W ramach bonu stażowego istnieć będzie możliwość sfinansowania kosztów przejazdu do i z miejsca odbywania stażu – w formie ryczałtu oraz kosztów niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych.

Bon zatrudnieniowy to forma wsparcia adresowana do bezrobotnych do 30 roku życia, stanowiącą dla pracodawcy gwarancję refundacji przez okres 12 miesięcy części kosztów wynagrodzenia wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne, w wysokości zasiłku dla bezrobotnych, w związku z zatrudnieniem bezrobotnego, któremu powiatowy urząd pracy przyznał bon.

Pracodawca zobowiązany będzie do dalszego zatrudniania skierowanego bezrobotnego przez okres co najmniej 6 miesięcy po zakończeniu okresu refundacji.

Bon na zasiedlenie jest formą wsparcia adresowaną do bezrobotnych podejmujących zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą poza miejscem dotychczasowego zamieszkania.

Aby skorzystać ze wsparcia finansowego, którego wysokość sięgać będzie 2-krotności przeciętnego wynagrodzenia za pracę, przeznaczonego na pokrycie kosztów zamieszkania związanych z podjęciem pracy, będą musiały zostać spełnione trzy warunki:

- podejmowana forma zatrudnienia podlega ubezpieczeniom społecznym i za jej wykonywanie osoba osiąga miesięczne wynagrodzenie brutto lub miesięczny przychód, w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę;

- osoba aktywizowana pozostaje w zatrudnieniu lub prowadzi działalność gospodarczą przez okres co najmniej 6 miesięcy, oraz
- odległość od miejsca dotychczasowego zamieszkania do miejscowości, w której bezrobotny zamieszka w związku z podjęciem nowej pracy wynosi, co najmniej 80 km lub czas dojazdu do tej miejscowości i powrotu do miejsca dotychczasowego zamieszkania przekracza łącznie co najmniej 3 godziny dziennie.

Zlecanie podmiotom zewnętrznym działań aktywizacyjnych osób młodych zakwalifikowanych jako „długotrwale bezrobotni"

W ramach tego instrumentu bezrobotni będą mogli zostać skierowani do aktywizacji przez prywatne agencje zatrudnienia. Poszerzanie katalogu instytucji wspierających młodzież wchodzącą na rynek pracy i angażowanie prywatnych podmiotów w działania aktywizacyjne to także realizacja postulatów *Gwarancji dla młodzieży*.

Współpraca Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej z Akademickimi Biurami Karier w zakresie opracowywania informacji zawodowej

Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej współpracować będą z Akademickimi Biurami Karier w zakresie opracowania, aktualizacji i upowszechniania informacji zawodowych o zasięgu lokalnym i regionalnym oraz będą opracowywać informacje zawodowe o charakterze centralnym na zlecenie ministra właściwego do spraw pracy.

Trójstronne umowy szkoleniowe, które będą mogły być zawierane przez starostę z pracodawcą i instytucją szkoleniową

W umowach tych uwzględnione będą w szczególności umiejętności i kompetencje zawodowe wymagane przez pracodawcę od kandydatów do pracy. Wymogi będą uwzględniane w programie szkolenia finansowanego przez urząd pracy z Funduszu Pracy.

Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej, o którą będą mogli starać się bezrobotni studenci ostatniego roku oraz poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni

Szczególna rola tego narzędzia w realizacji *Gwarancji dla młodzieży* wynika z założenia, że o pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej będą mogły ubiegać się przede wszystkim osoby młode. Instrument ten skierowany będzie do następujących grup osób:

1) poszukujących pracy absolwentów szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub otrzymania dyplomu;
2) bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy;
3) studentów ostatniego roku uczelni.

Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej będzie mogła stanowić do 100% kosztów przedsięwzięcia (będzie udzielana do wysokości 20-krotnego przeciętnego wynagrodzenia) i będzie oprocentowana na zasadach preferencyjnych.

Grant na telepracę

Na podstawie umowy zawartej z powiatowym urzędem pracy pracodawca albo przedsiębiorca będzie mógł otrzymać z Funduszu Pracy grant w wysokości do 6-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę brutto na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego rodzica lub bezrobotnego sprawującego opiekę nad osobą zależną, który w okresie 3 lat przed rejestracją w urzędzie pracy jako bezrobotny zrezygnował z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej z uwagi na konieczność wychowywania dziecka lub sprawowania opieki nad osobą zależną.

Pracodawca w umowie zagwarantuje utrzymanie zatrudnienia przez 12 miesięcy w pełnym wymiarze czasu pracy lub przez okres 18 miesięcy w wymiarze ½ etatu – w przypadku nie wywiązania się z tego warunku następowałby zwrot grantu z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia jego otrzymania.

Świadczenie aktywizacyjne

Świadczenie wypłacane pracodawcy przez 12 (w wysokości 1/2 minimalnego wynagrodzenia) lub 18 miesięcy (w wysokości 1/3 minimalnego wynagrodzenia) za zatrudnienie bezrobotnego rodzica lub bezrobotnego sprawującego opiekę nad osobą zależną, który w okresie 3 lat przed rejestracją w urzędzie pracy jako bezrobotny zrezygnował z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej z uwagi na konieczność wychowywania dziecka lub sprawowania opieki nad osobą zależną. W ramach ego narzędzia pracodawca gwarantować będzie zatrudnienie skierowanego bezrobotnego przez kolejne 6 lub 9 miesięcy. W przypadku nie wywiązania się z tego zobowiązania następować będzie zwrot uzyskanych świadczeń z odsetkami ustawowymi.

Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne za bezrobotnych do 30 roku życia podejmujących pierwszą pracę

Jest to narzędzie realizujące zawarty w programie *Gwarancji dla młodzieży* postulat zwiększania popytu na pracę osób młodych. Refundacja będzie obejmować okres do 6 miesięcy i jej wysokość nie może przekroczyć miesięcznie ½ minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów. Pracodawca ma obowiązek dalszego zatrudniania skierowanej osoby przez okres 6 miesięcy pod rygorem zwrotu refundacji.

c) Instrumenty ułatwiające przechodzenie młodzieży z edukacji do zatrudnienia.

Środkami wsparcia dla integracji na rynku pracy będzie także zestaw działań służących zwiększaniu jakości kształcenia i ułatwiających wchodzenie na rynek pracy absolwentom szkół i uczelni:

Wykorzystanie w szerszym zakresie usług Akademickich Biur Karier, które świadczą pomoc studentom i absolwentom uczelni w zakresie wchodzenia na rynek pracy

Należy podkreślić, że na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy starosta może zawrzeć ze szkołą wyższą lub organizacją studencką umowę umożliwiającą sfinansowanie z Funduszu Pracy części kosztów wyposażenia nowo otwartego akademickiego biura karier, w wysokości nieprzekraczającej piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przywiązuje szczególną wagę do podkreślenia roli jaką pełnią Akademickie Biura Karier, które świadcząc pomoc studentom i absolwentom uczelni wyższych w zakresie wchodzenia na rynek pracy, stały się płaszczyzną kontaktu między dwiema sferami gospodarki, tj. edukacją i rynku pracy.

Dlatego też Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej współpracuje z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) w zakresie rozwoju Akademickich Biur Karier, tj.:

- W 2012 r. Minister pracy wystosował apel do Marszałków województw by podległe im wojewódzkie urzędy pracy intensywniej współpracowały z ABK. Kluczową rolę tej współpracy mają odgrywać Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, Regionalne Obserwatoria Rynku Pracy i Agencje Zatrudnienia.
- We wrześniu 2012 r. Ministrowie obu resortów wystosowali list do rektorów polskich uczelni, w którym zawarta była prośba o wspieranie ABK w realizacji zobowiązań wynikających z ww. zadań ustawowych ABK, a także w zakresie realizacji i promowania programu „Twoja Kariera – Twój Wybór".
- W grudniu 2012 r. odbył się Kongres Akademickich Biur Karier i jednostek uczelnianych odpowiedzialnych za „Monitorowanie karier zawodowych absolwentów-dobre praktyki" zorganizowany przez MNiSW, Uniwersytet Warszawski oraz Rzecznika Praw Absolwenta. Celem tego kongresu była wymiana dobrych praktyk oraz omówienie problemów w zakresie wdrażania systemu monitoringu

losów zawodowych absolwentów. Druga edycja Kongresu Akademickich Biur Karier odbyła się w grudniu 2013r.

Należy także wskazać, że w nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znalazł się zapis dotyczący współpracy Akademickich Biur Karier oraz Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w zakresie opracowywania, aktualizacji i upowszechniania informacji zawodowych o zasięgu lokalnym i regionalnym oraz opracowywania informacji zawodowych o charakterze centralnym na zlecenie ministra właściwego do spraw pracy.

Utworzenie i prowadzenie ogólnopolskiej bazy staży i praktyk zawodowych

Działania adresowane do osób młodych wspomagane będą przez przedsięwzięcia dające wszystkim zainteresowanych podjęciem lub zmianą pracy możliwość łatwiejszego dostępu do ofert pracy zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy i udostępnianych przez ministra właściwego do spraw pracy z wykorzystaniem internetowej bazy ofert pracy, zintegrowanej z europejskim systemem pośrednictwa pracy EURES.

Prowadzone będą działania ukierunkowane na utworzenie i prowadzenie ogólnopolskiej bazy staży i praktyk zawodowych. Celem tych działań będzie zapewnienie osobom zainteresowanym w szczególności studentom, pracownikom młodocianym i absolwentom w rozumieniu ustawy o praktykach absolwenckich, dostępu do informacji o możliwościach odbycia stażu lub praktyki oraz ułatwienie pracodawcom upowszechniania informacji o możliwości zaproponowania stażu lub praktyki osobie młodej. Działania te realizowane będą przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Ochotniczymi Hufcami Pracy.

Pośrednictwo pracy poprzez organizację targów pracy oraz wykorzystanie nowoczesnych form przekazu dla informowania młodzieży

Działania na rzecz młodzieży wspierane będą również przez urzędy pracy lub inne podmioty poprzez organizację - targów pracy, będących jedną z form pomocy w ramach pośrednictwa pracy.

Ponadto działania na rzecz młodzieży wpierane będą poprzez upowszechnianie informacji skierowanych do osób młodych z wykorzystaniem różnych form przekazu, w tym infolinii lub portali internetowych prowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej lub Ochotnicze Hufce Pracy.

Modernizacja systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego

Aby dostosować ofertę kształcenia do potrzeb rynku pracy i oczekiwań pracodawców oraz zapewnić najwyższą jakość kształcenia ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1206) wprowadzono

modernizację systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego. Jej wdrażanie w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe rozpoczęło się wraz z początkiem roku szkolnego 2012/2013.

Po pierwsze, wprowadzono nową klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego. W klasyfikacji ujęto 200 zawodów, w zakresie których wyodrębniono 252 kwalifikacje w zawodzie. W każdym zawodzie wyodrębniono jedną, dwie lub trzy kwalifikacje. W zasadniczy sposób zmieniła się także konstrukcja podstawy programowej kształcenia w zawodach, która opisana jest w języku efektów kształcenia. Nowa podstawa programowa kształcenia w zawodach stanowi jednocześnie standard wymagań egzaminacyjnych dla poszczególnych kwalifikacji. W zasadniczych szkołach zawodowych szczególny nacisk położono na kształcenie praktyczne, które w ciągu trzech lat nauki obejmuje ponad 60% całego czasu przeznaczonego na kształcenie zawodowe. Praktyczna nauka zawodu odbywa się u pracodawcy, w centrach kształcenia praktycznego lub w warsztatach szkolnych.

Wprowadzono także możliwość uzyskania lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych, w tym na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Kwalifikacyjny kurs zawodowy to kurs prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach w zakresie jednej kwalifikacji. Ukończenie tego kursu umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, w zakresie danej kwalifikacji, przeprowadzanego przez okręgową komisję egzaminacyjną. Osoba, która ukończy kwalifikacyjny kurs zawodowy i zda egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie w zakresie danej kwalifikacji, otrzymuje świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów szkół wyższych

W ramach reformy szkolnictwa wyższego, w celu zapewnienia lepszego dostosowywania programów kształcenia do potrzeb rynku pracy, w 2011 r. zobowiązano uczelnie do monitorowania karier zawodowych swoich absolwentów. Monitoring taki powinien być przeprowadzony w szczególności po trzech i pięciu latach od dnia ukończenia studiów. Obecnie sposób i metodologia dokonywania takiego monitoringu leży w zakresie autonomii uczelni, umożliwiając wypracowanie przez uczelnie własnego systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów dostosowanego do specyfiki kształcenia w danej uczelni. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przygotowało projekt nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym przyjęty 17 grudnia 2013r przez Radę Ministrów i przekazany do Parlamentu. W ramach tej nowelizacji planowane jest m.in. stworzenie ogólnopolskiego systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów na podstawie danych o absolwentach pochodzących z istniejącego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym oraz przekazanych przez ZUS odpersonalizowanych danych jednostkowych ewidencjonowanych na kontach ubezpieczonych i płatników składek.

2.6. Tryb konkursowy.

W celu uzyskania większej skuteczności realizacji Gwaran*cji dla młodzieży*, poprzez poszerzenie dostępności do wsparcia dla młodych, zakłada się wykorzystanie trybu konkursowego, w którym uczestniczyć będą również partnerzy rynku pracy.

Planuje się, uruchomienie konkursów, na wdrożenie działań w ramach *Gwarancji dla młodzieży*: konkursy na szczeblu centralnym i konkursy na szczeblu regionalnym.

Zasady konkursowe zostaną określone w ramach dialogu z partnerami rynku pracy. Uzgodnione z partnerami zasady zostaną uszczegółowione na szczeblu regionalnym, w celu uwzględnienia priorytetów lokalnego rynku pracy. Punktem wyjścia do pracy zespołów i określenia zasad konkursów są poniższe założenia.

a) Konkursy na szczeblu centralnym w ramach PO WER:

Projekty konkursowe prowadzone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach PO WER

Planuje się, że konkursy będą ogłaszane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jako Instytucję Pośredniczącą dla części I Osi Priorytetowej PO WER.

Cele konkursów:

Celem konkursów jest realizacja założeń Gwaran*cji dla młodzieży* z zastosowaniem nowatorskiego/innowacyjnego podejścia/metod oraz z wykorzystaniem partnerstw na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.

Grupy docelowe:

Projekty adresowane będą do osób w wieku 15 - 24 lat, w tym osób z grupy tzw. NEETs, tj. osób, które jednocześnie nie uczą się, nie uczestniczą w szkoleniach i nie pracują.

Osoby objęte wsparciem w ramach konkursów centralnych nie muszą posiadać statusu bezrobotnego tj. nie muszą być zarejestrowane jako bezrobotne w powiatowym urzędzie pracy.

Moment startu dla 4 miesięcy będzie liczony od dnia przystąpienia osoby do projektu.

Odrębnie należy traktować konkurs, którego celem będzie wyłonienie i wsparcie partnerstw realizujących działania mające na celu poprawę sytuacji osób młodych na rynku pracy.

Kierunek wsparcia:

Przewiduje się ogłoszenie konkursów w ramach dwóch ścieżek: (1) nowatorskie podejście w zakresie wspierania aktywizacji osób młodych, (2) wsparcie partnerstw i realizowanych przez nie działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.

W ramach pierwszej ścieżki rozwiązania powinny charakteryzować się kompleksowością wsparcia przy wykorzystaniu niestandardowych metod, czy narzędzi. Definicja podejścia niestandardowego zostanie przedstawiona w dokumentacji konkursowej.

Zakłada się dodatkowe premiowanie projektów wykorzystujących efekty projektów innowacyjnych i/lub współpracy międzynarodowej, zrealizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013[13]

Projekty innowacyjne i/lub ponadnarodowe realizowane w ramach PO KL i uznane przez MPiPS jako dobre praktyki zostaną umieszczone na portalu IP oraz w załączniku do dokumentacji konkursowej.

Przewiduje się stosowanie kompleksowych ścieżek wsparcia, zakończonych szkoleniem połączonym z coachingiem/mentoringiem prowadzącym co najmniej do zaoferowania stażu/praktyki.

Zgodnie z zasadą partnerstwa, szczegółowy zakres konkursu będzie ustalany w ramach specjalnie powołanego zespołu, w skład którego wchodzić będą m. in. przedstawiciele partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych czy samorządów.

W ramach drugiej ścieżki możliwe będzie wspieranie partnerstw i realizowanych przez nie działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy. Zakłada się, iż celem partnerstw będzie monitorowanie sytuacji osób młodych na rynku pracy pod kątem wdrażania Gwaran*cji dla młodzieży.* Szczegółowy zakres konkursu w ramach tej ścieżki zostanie wypracowany przez specjalny zespół, o którym mowa powyżej.

Podmioty uprawnione do udziału w konkursie i składania projektów:

Wnioskodawcą mogą być wszystkie podmioty, w szczególności podmioty zajmujące się problematyką edukacji i aktywizacji zawodowej młodzieży.

O dofinansowanie ubiegać się mogą jedynie podmioty posiadające osobowość prawną.

W celu wspólnej realizacji projektów mogą być tworzone partnerstwa.

Budżet konkursu i koszty jednostkowe projektów:

Szacuje się, że kwota przeznaczona na finansowanie projektów w ramach konkursów na szczeblu centralnym w ramach obu opisanych powyżej ścieżek wyniesie 25 mln euro (tj. ok. 100 mln zł).

Uśredniony koszt wsparcia na osobę wyniesie ok. 7000 zł, co pozwoli na objęcie wsparciem ok. 10,7 tys. osób.

Na obecnym etapie Instytucja Pośrednicząca nie planuje katalogowania, czy też ograniczania metod docierania do młodzieży do określonych schematów, ponieważ zakładany innowacyjny charakter konkursu przejawiać się może zarówno w niestandardowych formach wsparcia dla młodzieży, jak również sposobach docierania do młodzieży przez projektodawców.

[13] Możliwość dodatkowego premiowania projektów wykorzystujących efekty projektów innowacyjnych i/lub współpracy ponadnarodowej PO KLL oraz EQUAL poprzez zastosowanie kryterium strategicznego.

b) Konkursy na szczeblu regionalnym w ramach PO WER

Konkursy na szczeblu regionalnym w ramach PO WER

Poza konkursami na szczeblu centralnym, Wojewódzkie Urzędy Pracy w celu zapewnienia jak najszybszego wsparcia osobom młodym, zgodnie z założeniami przyjętymi dla realizacji *Gwarancji dla młodzieży*, inicjować będą konkursy regionalne.

Cel Konkursów:

Objęcie młodych w wieku 15-24 lat zindywidualizowanym i kompleksowym wsparciem, adekwatnym do ich sytuacji i potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej.

Grupy docelowe:

Projekty adresowane będą do osób, które nie przekroczyły 24 roku życia, z uwzględnieniem zarejestrowanych jako bezrobotne. Wsparcie powinno zostać skoncentrowane na osobach, których szczególna sytuacja osobista, rodzinna lub zawodowa spowodowała problemy wykluczające te osoby z rynku pracy, a także zagrożone wykluczeniem społecznym.

Z uwagi na zróżnicowaną sytuację na regionalnych rynkach pracy, grupy docelowe wymagające wsparcia mogą być różnie definiowane w poszczególnych województwach.

Moment startu dla 4 miesięcy będzie liczony od dnia przystąpienia osoby do projektu lub zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy. Osoby posiadające status bezrobotnego przystępując do projektu składać będą oświadczenia o pozostawaniu w rejestrze powiatowego urzędu pracy. Osoby rejestrujące się w powiatowych urzędach pracy składać będą oświadczenia o uczestnictwie w działaniach realizowanych w ramach *Gwarancji* przez inne podmioty.

Kierunek wsparcia:

Wsparcie adresowane do osób młodych w ramach konkursów regionalnych ukierunkowane będzie m.in. na:

- przeprowadzenie diagnozy barier w aktywności zawodowej, a także czynników warunkujących /umożliwiających udział bezrobotnych w działaniach aktywizacyjnych,
- usługi specjalistyczne, kierunkowe poradnictwo lub wparcie takie jak: konsultacja z psychologiem, prawnikiem, specjalistami ds. uzależnień i innymi, uzasadnionymi indywidualną sytuacją bezrobotnego;
- zajęcia i warsztaty mające na celu zmotywowanie osoby bezrobotnej do aktywizacji zawodowej, w tym zastosowanie elementów opieki menedżerskiej, coachingu i mentoringu;
- zajęcia mające na celu poprawę wizerunku bezrobotnego przygotowanie go do rozmowy z pracodawcą (przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, prezentacja i kreowanie wizerunku);
- rozwój zawodowy oraz zwiększenie mobilności zawodowej bezrobotnych poprzez udział w działaniach służących podnoszeniu zdolności do zatrudnienia m.in. działania

na rzecz dalszego doskonalenia zawodowego, bądź zmiany kwalifikacji zawodowych w formie szkoleń, kursów i praktyk oraz możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego w miejscu pracy. Uczestnicy projektów powinni mieć możliwość przygotowania się do egzaminów i zdobycia formalnego potwierdzenia kompetencji lub uprawnień zawodowych;

- pomoc w znalezieniu zatrudnienia oraz wsparcie w jego podjęciu;
- ddziałania adresowane do osób niepełnosprawnych powinny dodatkowo niwelować bariery utrudniające podjęcie i wykonywanie pracy, wynikające z charakteru i stopnia niepełnosprawności.

Z uwagi na specyfikę grupy i bariery zatrudnieniowe, dopuszcza się objęcie bezrobotnych wsparciem finansowym w postaci:

- dodatków motywacyjnych, których wysokość powinna umożliwiać uczestnictwo w projekcie;
- sfinansowanie kosztów dojazdu, zakwaterowania i wyżywienia, niezbędnych badań lekarskich i psychologicznych, opieki nad dzieckiem lub osobą zależną, materiałów edukacyjnych oraz przygotowania dokumentów aplikacyjnych oraz innych niezbędnych form finansowego wsparcia.

Podmioty uprawnione do udziału w konkursie i składania projektów:

Wnioskodawcą mogą być między innymi organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, podmioty ekonomii społecznej, instytucje dialogu społecznego, gminy, pracodawcy, podmioty ekonomii społecznej.

W celu wspólnej realizacji projektów mogą być tworzone partnerstwa.

Budżet konkursu i koszty jednostkowe projektów:

W zależności od zakresu udzielanego wsparcia koszt jednostkowy udziału uczestnika w projekcie będzie zróżnicowany. W odniesieniu do osób o niskich kwalifikacjach, zamieszkujących tereny dotknięte szczególnie wysokim bezrobociem koszt udziału w projekcie będzie wyższy.

Liczba osób zaktywizowanych będzie pochodną kwoty przeznaczonej na tego typu konkursy i średniego kosztu jednostkowego udziału w projektach.

Przy założeniu, że na tego typu konkursy przeznaczone zostałoby ok. 760 mln zł, do roku 2021 udział w projektach wzięłoby ponad 81 tys. młodych osób.

2.7. Wsparcie przedsiębiorczości ludzi młodych.

Pożyczki udzielane za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego

Podstawowym narzędziem wspierania przedsiębiorczości osób młodych są dotacje na podjęcie działalności gospodarczej oferowane przez urzędy pracy. Tym niemniej, w ramach poszerzania oferty w zakresie przedsiębiorczości dla młodzieży, w drugiej połowie 2013 r.

ruszył pilotażowy program "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie", polegający na udzielaniu pożyczek za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego młodym bezrobotnym na uruchomienie działalności gospodarczej, który będzie obejmował osoby do 29 roku życia.
Uczestnicy programu będą mogli również skorzystać z dodatkowej pożyczki przeznaczonej na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego w tym dla bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy. W ramach programu zawierane będą umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.
Program pilotażowy od połowy czerwca 2013 r. jest realizowany w województwach: małopolskim, świętokrzyskim i mazowieckim. Program funkcjonuje w oparciu o środki (21,5 mln zł) pochodzące z prywatyzacji przeznaczane na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw pracy na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

PROGRAM POŻYCZKOWY - ETAPY WPROWADZANIA

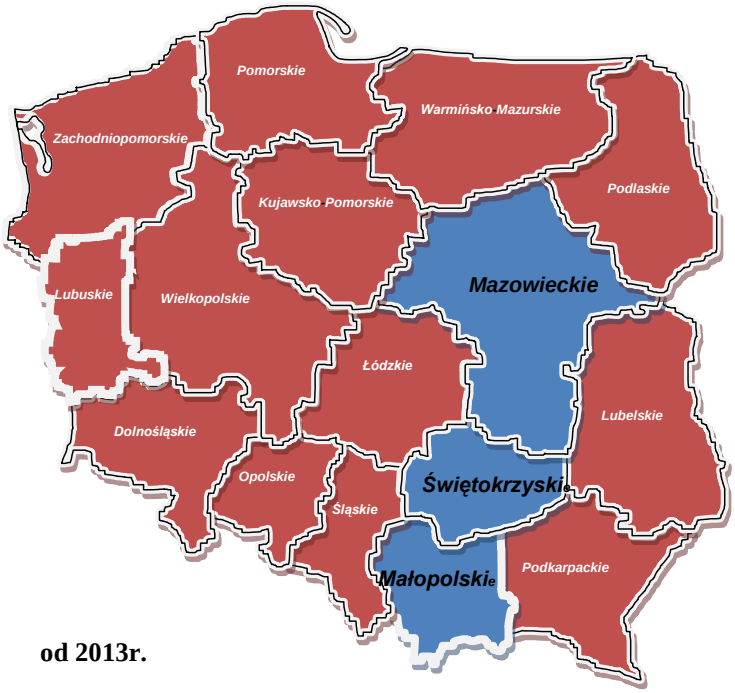

od 2013r.

od 2014 r.

Charakterystyka pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie":

- Preferencyjne oprocentowanie, ustalane na poziomie 0,25 stopy redyskonta weksli NBP
- Wysokość do 20-krotności przeciętnego wynagrodzenia

- Długi okres spłaty – do 7 lat
- Możliwość uzyskania rocznej karencji w spłacie kapitału
- Brak opłat i prowizji z tytułu udzielenia i obsługi pożyczek

Charakterystyka pożyczki na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego (pożyczka uzupełniająca), w tym bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy:

- Wartość pożyczki: do 6-krotności przeciętnego wynagrodzenia
- Oprocentowanie: na poziomie 0,25 stopy redyskonta weksli NBP
- Miesięczne spłaty w terminach wynikających z harmonogramu pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej
- Rozliczenie pożyczki na podstawie opłaconych faktur dotyczących wydatków na utworzenie stanowiska pracy
- Udzielana po pierwszym roku działalności podjętej przez pożyczkobiorcę
- Możliwość umorzenia pozostałej do spłaty kwoty kapitału pożyczki na utworzenie stanowiska pracy, jeśli utworzone stanowisko pracy dla osoby bezrobotnej utrzymane zostało przez minimum 1 rok, a spłaty pożyczki realizowane są zgodnie

W ramach *Gwarancji dla młodzieży* będą realizowane pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej na zasadach określonych w nowelizowanej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Wdrażane rozwiązania ustawowe przewidują możliwość przekazywania do Banku Gospodarstwa Krajowego, koordynującego realizację udzielania pożyczek, środków Unii Europejskiej w ramach Programu PO WER, po jego zatwierdzeniu przez Komisję Europejską (szacowany wstępnie budżet w ramach PO WER: 50 mln euro, czyli ok. 200 mln zł.) Ponadto na realizację pożyczek dla młodych w 2014 r. ze środków Funduszu Pracy przeznaczona zostanie kwota w wysokości 60 mln zł.

W ramach *Gwarancji dla młodzieży* o pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej będzie mogła ubiegać się bezrobotna młodzież oraz poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego, w wieku

18-29 lat. Pożyczka może zostać udzielona osobom nieprowadzącym działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o udzielenie pożyczki, jak również niezatrudnionym oraz niewykonującym innej pracy zarobkowej.
Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej będzie udzielana do wysokości 20-krotnego przeciętnego wynagrodzenia i będzie podlegała oprocentowaniu na zasadach preferencyjnych. Oprocentowanie pożyczki wyniesie, w skali roku, 0,25 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski. Okres spłaty pożyczki będzie wynosił 7 lat, z możliwością skorzystania z 12-miesięcznego okresu karencji w jej spłacie.
Wsparcie w formie pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej będzie stanowiło pomoc de minimis i będzie udzielane zgodnie z warunkami dopuszczalności tej pomocy.

2.8. Wsparcie mobilności zawodowej młodzieży.

- Wsparcie mobilności wewnętrznej:

Wsparciu mobilności wewnętrznej, po wejściu w życie nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, służyć będą opisane wcześniej w rozdziale 2.5.:

  - bon na zasiedlenie,
  - grant na telepracę.

- Wsparcie mobilności w ramach Unii Europejskiej:

Dostęp do ofert pracy z krajów UE/EOG zapewnia europejski portal Mobilności Zawodowej EURES. Proces wymiany ofert pracy na portalu pracy będzie rozwijany. Ważną ogólnoeuropejską inicjatywą jest reforma tego narzędzia. Planuje się, że wspólna platforma informatyczna EURES prowadzona przez Komisję Europejską będzie prezentować wszystkie oferty pracy urzędów pracy Unii Europejskiej, podmiotów akredytowanych oraz CV osób zainteresowanych pracą za granicą. Planuje się także, że platforma będzie zawierać informacje o stażach i praktykach zawodowych dostępnych w Unii Europejskiej.
Wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy będą upowszechniały informację o możliwościach podejmowania praktyk i staży za granicą w UE przez absolwentów szkół wyższych oraz młodzieży szkół średnich w ramach wybranych programów Komisji Europejskiej oraz ofert pracy i staży otrzymywanych od partnerów – doradców EURES z krajów UE/EOG.
Kontynuowane będą programy praktyk za granicą dla polskiej młodzieży (m.in. projekt „Praktyki w Austrii dla najlepszych" w ramach współpracy EURES z Dolnośląskiego WUP i Austrii oraz austriackich pracodawców i szkół zawodowych kształcących w branży hotelarsko – gastronomicznej).
Organizowane będą spotkania informacyjne (np. „Po pracy o pracy", „Bezpieczny wyjazd – Bezpieczny powrót"), punkty konsultacyjne, spotkania informacyjno - warsztatowe, targi i giełdy pracy, również w formie wirtualnej. Podczas ww. wydarzeń omówione zostaną kwestie, m.in., możliwości jaki daje mobilność na europejskim rynku pracy, korzystanie z portalu EURES, zasad uznawania kwalifikacji zawodowych, pisania CV i listów motywacyjnych, informacji nt. koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, itp.

Podczas targów pracy udostępniane będą oferty pracy oraz przeprowadzane rozmowy rekrutacyjne z pracodawcami z krajów UE/EOG z wybranymi kandydatami.
Kontynuowana będzie organizacja europejskich targów pracy, europejskich dni informacyjno - rekrutacyjnych, europejskich targów przedsiębiorczości, pracy i edukacji, europejskich targów pracy i informacji, itp. Do udziału w ww. wydarzeniach zaproszeni zostaną pracodawcy krajowi oraz z krajów UE/EOG, przedstawiciele sieci UE, przedstawiciele: instytucji szkoleniowych, wspierających przedsiębiorczość, instytucji zajmujących się m.in. prawami pracowniczymi, zabezpieczeniem społecznym, instytucji zaangażowanych w problematykę mobilności zawodowej i geograficznej. W ramach targów zaprezentowany zostanie wachlarz usług świadczonych przez sieć EURES, zorganizowane zostaną rozmowy kwalifikacyjne z kandydatami do pracy za granicą, konsultacje nt. warunków życia i pracy w wybranych krajach UE/EOG, sposobów poszukiwania zatrudnienia oraz sporządzania dokumentów aplikacyjnych, zakładania własnej działalności gospodarczej.
W ramach świadczenia usług poradnictwa zawodowego, poradnictwa grupowego, zajęć aktywizacyjnych, spotkań organizowanych przez inne organizacje oraz spotkań z zainteresowanymi, przekazywana będzie informacja nt. usług sieci EURES etc. Planuje się wykorzystanie m.in. nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych (np. SKYPE, e-mail, You Tube, czat).
Powyższe działania realizowane będą głównie przez wojewódzkie urzędy pracy i będą dostępne dla wszystkich zainteresowanych podjęciem pracy za granicą.

3. Finansowanie *Gwarancji dla młodzieży*.

3.1. *Inicjatywa na rzecz zatrudnienia młodych* jako wsparcie finansowe wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży*.

Na początku 2013 r. Komisja Europejska (KE) uzupełniła swoją propozycję dotyczącą Gwarancji dla Młodzieży o ***Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*** *(Youth Employment Initiative*)[14]. Ma ona stanowić finansowe uzupełnienie dla projektu *Gwarancji dla Młodzieży* i wzmacniać wsparcie udzielane już za pośrednictwem funduszy strukturalnych UE. *Inicjatywa* skierowana ma być do regionów, w których poziom bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat przekracza 25%. W jej ramach na lata 2014-2020 przewidywane jest wsparcie na poziomie 6 mld EUR.
Na kwotę tą składać się mają w równych udziałach po 3 mld EUR specjalnie na ten cel alokowane środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz środki ze szczególnego przydziału na tę inicjatywę w ramach zasobów dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Środki te kierowane mają być do regionów (poziom NUTS 2), w których poziom

[14] Komunikat KE: Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (COM(2013) 144) wraz z towarzyszącymi jej dokumentami stanowiącymi wnioski zmian wniosków Komisji dotyczących rozporządzeń Rady nr 1081/2006 oraz 1083/2006 (COM(2013) 145 i COM((2013) 146).

bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat przekracza 25%. *Inicjatywa* przewidywała także możliwość alokowania do 10% środków na wsparcie młodzieży w podregionach NUTS-3 notujących szczególnie wysokie stopy bezrobocia młodzieży, a znajdujące się w niekwalifikujących się regionach.
Spośród 270 europejskich jednostek klasyfikacyjnych wyróżnionych do celów statystycznych na poziomie NUTS2, w 92 z nich stopa bezrobocia wśród osób młodych (kategoria wieku od 15 do 24 lat) w roku 2011 przekroczyła 25%. Najwięcej regionów, które potencjalnie zostaną objęte wsparciem znajduje się w Hiszpanii, Grecji oraz we Włoszech.

3.2. Wysokość środków według źródeł w Polsce.

Gwarancje dla młodzieży realizowane będą zarówno ze środków krajowych, jak i przy udziale środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w ramach EFS oraz *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych*.
Działania na rzecz osób młodych realizowane będą w urzędach pracy w ramach środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację bezrobotnych (szacuje się, że będzie to średniorocznie kwota ok. 1,5 mld zł) oraz przez Ochotnicze Hufce Pracy w ramach środków budżetowych na realizację zadań ustawowych (szacuje się, że będzie to średniorocznie kwota ok. 75 mln zł).
Środki z budżetu UE na realizację *Gwarancji dla młodzieży* - w odniesieniu do młodych poniżej 25 roku życia – będą pochodzić z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w okresie programowania 2014-2020 w ramach którego wspierane będą osoby młode we wszystkich województwach, zarówno tych objętych *Inicjatywą,* jak i tych, które nie są beneficjentami środków w ramach *Inicjatywy.* Na działania te zaplanowano kwotę 1,7 mld EUR, w tym: 550 mln EUR z *Inicjatywy*. Zakres wsparcia udzielanego w ramach PO WER może ulec zmianie w wyniku negocjacji treści Programu z Komisją Europejską.
Zakłada się, że działania prowadzone przez Ochotnicze Hufce Pracy polegające na wsparciu standardowym będą finansowane z Funduszu Pracy i budżetu państwa. Działania pogłębione i kompleksowe będą dodatkowo finansowane z PO WER i *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*.
Szczegółowe rozwinięcie kwestii finansowania poszczególnych działań przedstawione zostało w tabelach nr 4 i 5 w końcowej części dokumentu.

4. System monitorowania i ewaluacji realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.

Głównym celem realizacji działań określonych w *Gwarancjach dla młodzieży* jest poprawa sytuacji młodych ludzi na rynku pracy i to zarówno tych zarejestrowanych w urzędach pracy jako bezrobotne, jak również i biernych zawodowo, które mogłyby na rynek powrócić.
Proces koordynacji procesu monitorowania prowadzony będzie przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, przy istotnym zaangażowaniu wszystkich partnerów włączonych w realizację *Gwarancji*. Partnerzy zostaną zobligowani do dostarczania wiarygodnych i

wyczerpujących danych w zakresie i terminach określonych przez krajowego koordynatora realizacji Gwarancji dla młodzieży. Spośród partnerów: OHP dostarczy danych nt. projektów przez siebie realizowanych, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju informacji nt. działań prowadzonych ze środków EFS wraz z ich ewaluacją, w tym nt. konkursów realizowanych w ramach POWER, a Bank Gospodarstwa Krajowego nt. pożyczek. MPiPS jako koordynator będzie gromadził i scalał wszystkie dane przekazywane przez zobligowane do ich pozyskiwania podmioty. Na tej podstawie będzie monitorował zachodzące zmiany i przygotowywał analizy postępów realizacji.

W monitorowaniu uwzględniony zostanie zarówno analiza zmian głównych wskaźników makroekonomicznych opisujących sytuację osób z grupy NEET na rynku pracy, jak i analiza wszystkich innych przedsięwzięć dotycząca uczestników działań określonych w *Gwarancjach dla młodzieży.* Badane będą rezultaty odnośnie do statusu uczestników w określonym czasie po zakończeniu tych działań.

Informacje uzyskane z monitoringu zarówno kluczowych wskaźników, jak i analizy danych dotyczących skuteczności prowadzonych działań pozwolą na sukcesywną weryfikację zasadności i kierunków podejmowanych działań oraz umożliwią ewentualne zmiany w tym zakresie.

Kluczowe wskaźniki monitorujące rezultaty *Gwarancji dla młodzieży*:

I. Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności:

- współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- stopa bezrobocia osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- wskaźnik NEET osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- odsetek bezrobotnych w wieku 15 - 24 lata oraz w wieku 25-29 lat wg BAEL w ogólnej liczbie ludności w danej grupie wiekowej;

II. Na podstawie statystyki bezrobocia rejestrowanego:

- odsetek osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych;
- odsetek osób do 25 roku życia objętych aktywnymi programami rynku pracy w ogólnej liczbie uczestników aktywnych form;
- procentowa zmiana liczby bezrobotnych do 25 roku życia w relacji do zmiany ogólnej liczby bezrobotnych;
- średni czas pozostawania bez pracy osób do 25 roku życia.

Dane powyższe analizowane będą przede wszystkim na poziomie krajowym, ale z uwzględnieniem regionalnego zróżnicowania. Ponadto Ministerstwo Rozwoju i Infrastruktury we współpracy z Głównych Urzędem Statystycznym przygotowuje pracę badawczą pn. „Rozszerzenie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (wybrane wskaźniki „Europa 2020" oraz wskaźnik NEET na poziomie województw NTS 2, podstawowe agregacje z zakresu rynku pracy na podregiony NTS 3,miasta wojewódzkie, grupy podregionów NTS 3)", która ma być realizowana w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013. W ramach badania planowane jest oszacowanie populacji osób młodych należących do

kategorii NEET w układzie wojewódzkim. Wyniki pracy badawczej będą znane do końca 2015 r.

Docelowo planowane działania powinny przyczynić się do poprawy niekorzystnych wartości ww. wskaźników opisujących sytuację osób młodych na rynku pracy, choć w tym wypadku istotny wpływ na osiągane rezultaty może mieć sytuacja gospodarcza. Ostatnie dane oraz prognozy są dość optymistyczne. O ile w 2012 r. w kolejnych kwartałach wzrost PKB był coraz niższy, to w kolejnym roku z kwartału na kwartał tempo wzrostu gospodarczego wyraźnie się poprawiało. W I kwartale 2013 r. wzrost PKB wyniósł zaledwie 0,5%, a w IV kwartale wynosił już 2,7%.

Schemat gromadzenia danych do monitoringu:

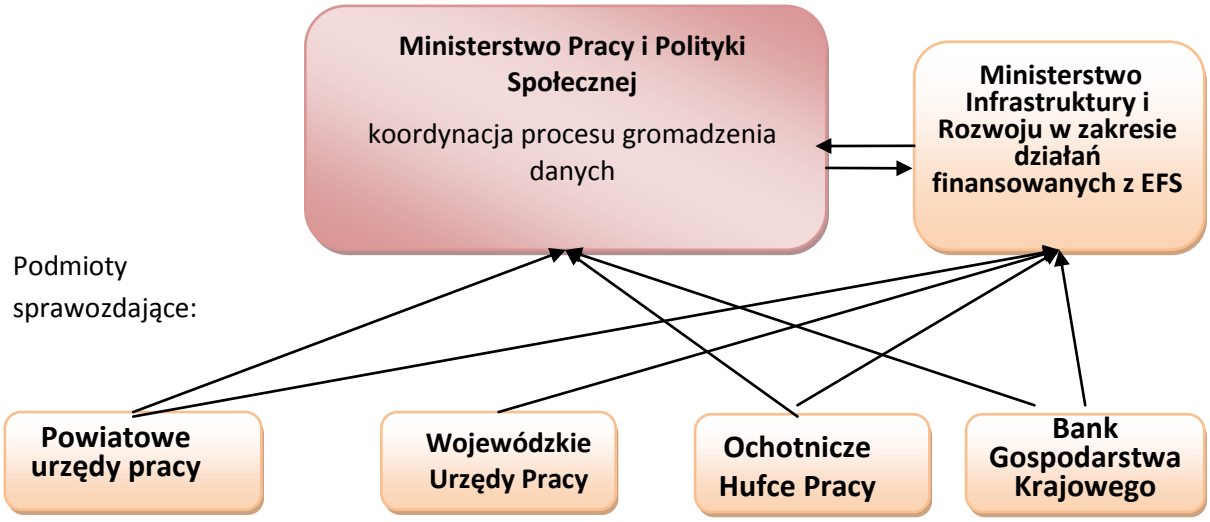

Z uwagi na fakt, że podmioty zaangażowane w działania nie zostały powołane wyłącznie do realizacji Planu *Gwarancji dla młodzieży*, a od lat realizują one różnego rodzaju usługi na rynku pracy będzie prowadzona odrębna statystyka uczestników projektu.

Gromadzone będą dane dotyczące:

- ✓ statusu osoby przed objęciem gwarancjami dla młodych :
  - osoba bezrobotna (w tym bezrobotny zarejestrowany lub nie w urzędzie pracy), w tym osoba długotrwale bezrobotna[15]
  - osoba bierna zawodowo, w tym osoba bierna zawodowo nieuczestnicząca w kształceniu lub szkoleniu
  - osoba pracująca
- ✓ płci;
- ✓ wieku;

[15] Definicja pojęcia „długotrwale bezrobotny" różni się w zależności od wieku: (1) Młodzież (w wieku poniżej 25 lat) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy (>6 miesięcy), (2) Dorośli (w wieku 25 lat lub więcej) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy (>12 miesięcy).

- ✓ wykształcenia wg poziomów ISCED (podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne, policealne, wyższe);
- ✓ daty rejestracji/zgłoszenia do projektu;
- ✓ daty profilowania w przypadku zarejestrowanych bezrobotnych;
- ✓ daty przedstawienia i rodzaju propozycji pomocy;
- ✓ czasu pozostawania bez pracy od momentu zarejestrowania/ przystąpienia do projektu do momentu otrzymania propozycji objęcia działaniami w ramach *Gwarancji dla młodzieży*;
- ✓ powodów nie przedstawienia propozycji pomocy w ciągu 4 miesięcy od zgłoszenia do projektu/zarejestrowania w urzędzie pracy
- ✓ daty przyjęcia /odmowy objęcia pomocą oraz przerwania działań;
- ✓ zaoferowanej formy/form pomocy (z wyszczególnieniem oferty pracy niesubsydiowanej i subsydiowanej, stażu, przygotowania zawodowego dorosłych i szkoleń, itd.);
- ✓ okresu uczestnictwa w działaniach projektu;
- ✓ daty zakończenia działań;
- ✓ daty wyrejestrowania z ewidencji i powodu wyrejestrowania bezrobotnych i powodu wyrejestrowania w przypadku zarejestrowanych bezrobotnych;

Dodatkowo, na potrzeby **monitorowania projektów współfinansowanych ze środków EFS** (w szczególności *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*), zgodnie z zapisami rozporządzenia nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., gromadzone będą dane dotyczące:

- ✓ daty rozpoczęcia i zakończenia udziału w projekcie;
- ✓ sytuacji gospodarstwa domowego, z którego pochodzi uczestnik: osoba żyjąca w gospodarstwie domowym bez osób pracujących (w tym z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu[16]), osoba żyjąca w gospodarstwie składającym się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu[17];
- ✓ przynależności do mniejszości narodowej, faktu bycia migrantem lub osobą obcego pochodzenia;
- ✓ niepełnosprawności;
- ✓ bezdomności i zagrożenia
- ✓ statusu (sytuacji) osoby w momencie zakończenia udziału w projekcie:
  - o osoba poszukująca pracy
  - o osoba pracująca
  - o osoba podjęła kształcenie lub szkolenie
  - o osoba uzyskała kwalifikacje
  - o osoba nabyła kompetencje
  - o osoba otrzymała ofertę pracy

[16] Dzieci pozostające na utrzymaniu to osoby poniżej 17 lat oraz osoby w wieku 17-24 lata, które są ekonomicznie zależne od rodziców.

[17] J.w.

- osoba otrzymała ofertę ustawicznego kształcenia
- osoba otrzymała ofertę przygotowania zawodowego
- osoba otrzymała ofertę stażu.

Monitorowanie realizacji ***Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*** w Polsce oraz wsparcia osób młodych w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój będzie prowadzone zgodnie z zasadami monitorowania EFS określonymi w rozporządzeniach wspólnotowych, Wytycznych Komisji Europejskiej w zakresie monitorowania i ewaluacji Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2020 oraz wytycznych MIiR, które uregulują kwestie horyzontalne związane z monitorowaniem *Inicjatywy* i projektów współfinansowanych z EFS.

Monitorowanie realizacji wsparcia na rzecz osób młodych w ramach *Inicjatywy* prowadzone będzie z wykorzystaniem wspólnych wskaźników produktu wskazanych w rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 1304/2013 w sprawie EFS oraz zdefiniowanych w Wytycznych KE dot. monitorowania i ewaluacji EFS 2014-2020. Ponadto, realizacja *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* wiąże się z obowiązkiem monitorowania dodatkowych wskaźników zdefiniowanych w załączniku II do ww. rozporządzenia dot. EFS, odnoszących się do osób poniżej 25 roku życia wspartych w ramach Inicjatywy.

Zgodnie z zapisami art. 50 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz Rozdział IV Rozporządzenia (UE) nr 1304/2013 państwa członkowskie wdrażające *Inicjatywę na rzecz ludzi młodych (YEI),* wchodzącą w skład *Gwarancji na rzecz młodzieży* zobowiązane są do sprawozdawania m. in. w zakresie wskaźników przedstawiających sytuację osób obejmowanych wsparciem w ramach YEI w odroczonej perspektywie czasu (np. w 6 miesięcy po zakończeniu udziału we wsparciu). Wartości przedmiotowych wskaźników określane będą za pomocą badań ewaluacyjnych. Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój będzie szacowała wartości wskaźników określone dla *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych* co roku (tj.: liczba osób uczestniczących w kształceniu ustawicznym, programach szkoleniowych prowadzących do uzyskania kwalifikacji, przygotowaniu zawodowym lub stażu sześć miesięcy po opuszczeniu programu, liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu oraz liczba osób prowadzących działalność na własny rachunek sześć miesięcy po opuszczeniu programu). Wspólne wskaźniki kluczowe dla pozostałych osób młodych wspartych w programie (tj.: liczba osób do 24 roku życia, pracujących 6 miesięcy po zakończeniu udziału w programie oraz liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu pożyczki) będą szacowane czterokrotnie w całym okresie programowania. Ponadto dwukrotnie w okresie programowania, Instytucja Zarządzająca PO WER zrealizuje ewaluację tematyczną, której przedmiotem będzie zarówno skuteczność jak i trafność otrzymanego wsparcia a także ocena jakości miejsc i ofert pracy uzyskanych w wyniku aktywizacji zawodowej osób młodych, wspartych w ramach YEI.

Schemat monitorowania wsparcia udzielanego uczestnikom projektów OHP z grupy NEET realizowanych w ramach *Gwarancji dla Młodzieży:*

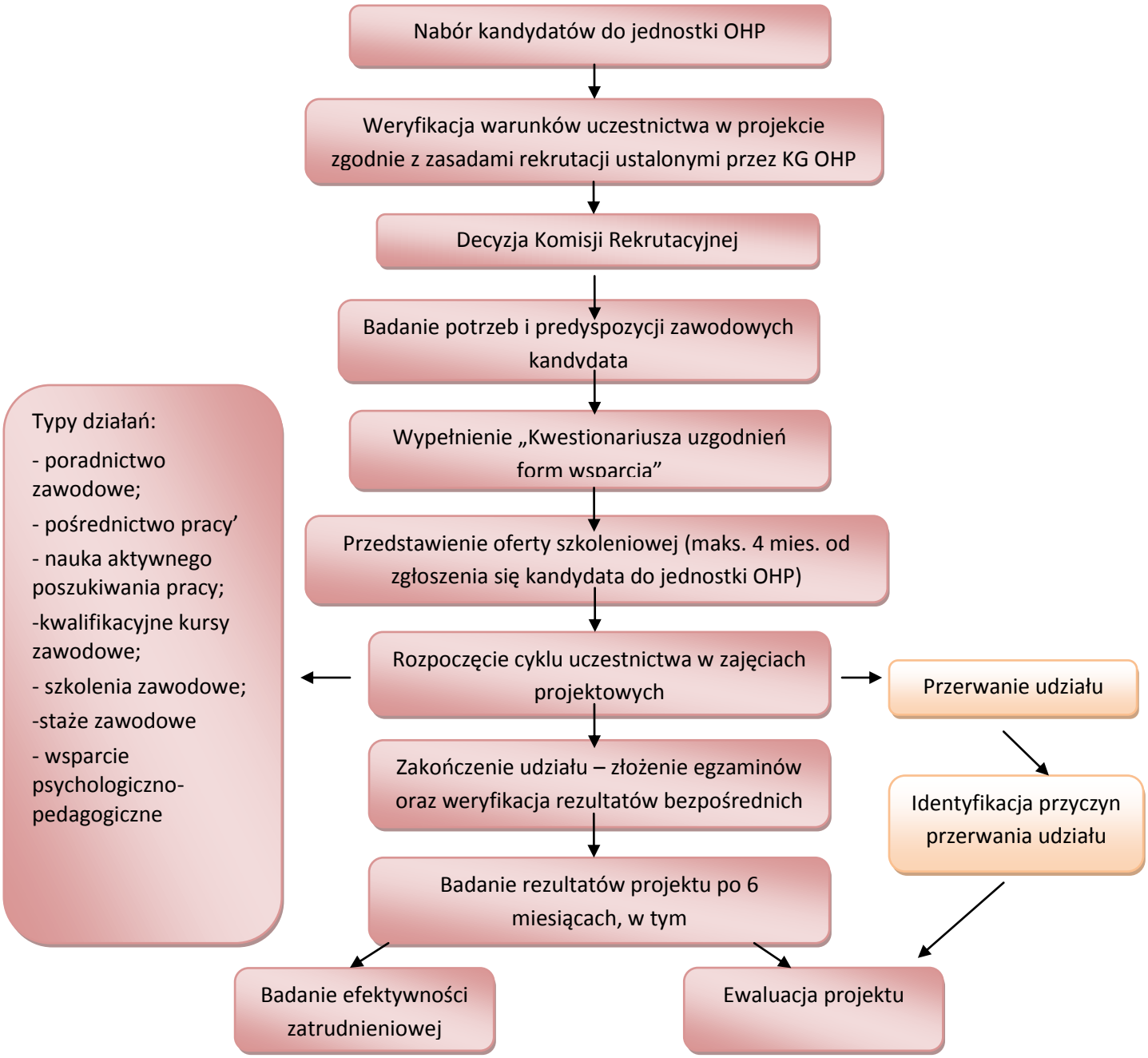

Monitoring projektu i uczestników w przypadku przedsięwzięć realizowanych przez Ochotnicze Hufce Pracy jest ściśle związany ze strukturą organizacyjną OHP. Koordynatorzy lokalni projektów realizowanych przez OHP w ramach *Gwarancji dla młodzieży* oraz opiekunowie grup stanowiący personel zarządzający projektów wdrażanych w ramach *Gwarancji* – oprócz wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie oraz - w przypadku projektów EFS - wskaźników wspólnych określonych w rozporządzeniu 1304/2013 - będą monitorowali na bieżąco realizację poszczególnych zadań projektowych, w tym zajęć dydaktycznych z młodzieżą, frekwencję na szkoleniach (listy obecności), postępy uczestników

oraz jakość świadczonych usług szkoleniowych. Przykładowo, w przypadku przedłużającej się nieobecności uczestnika na zajęciach nawiązywany będzie kontakt telefoniczny lub bezpośredni z tymi osobami (przewiduje się m. in. wizyty domowe w celu motywowania uczestników do kontynuacji udziału w formach wsparcia). Ponadto, koordynatorzy wojewódzcy na bieżąco będą kontrolowali czy projekt w jednostkach terenowych jest realizowany zgodnie z harmonogramem oraz czy płatności są realizowane zgodnie z preliminarzami wydatków. Wszystkie uchybienia i wątpliwości będą niezwłocznie zgłaszane do KG OHP, gdzie będą inicjowane programy działań naprawczych. Do monitorowania projektu będą służyły m.in. takie narzędzia jak: sprawozdanie z postępowania kontrolnego, protokół kontroli, listy obecności, dzienniki zajęć, arkusze kontrolne zajęć szkoleniowych, tabele monitorujące, część sprawozdawcza wniosku o płatność.

Schemat monitorowania procesu pomocy zarejestrowanym w urzędach pracy bezrobotnym w wieku 18-24 lata:

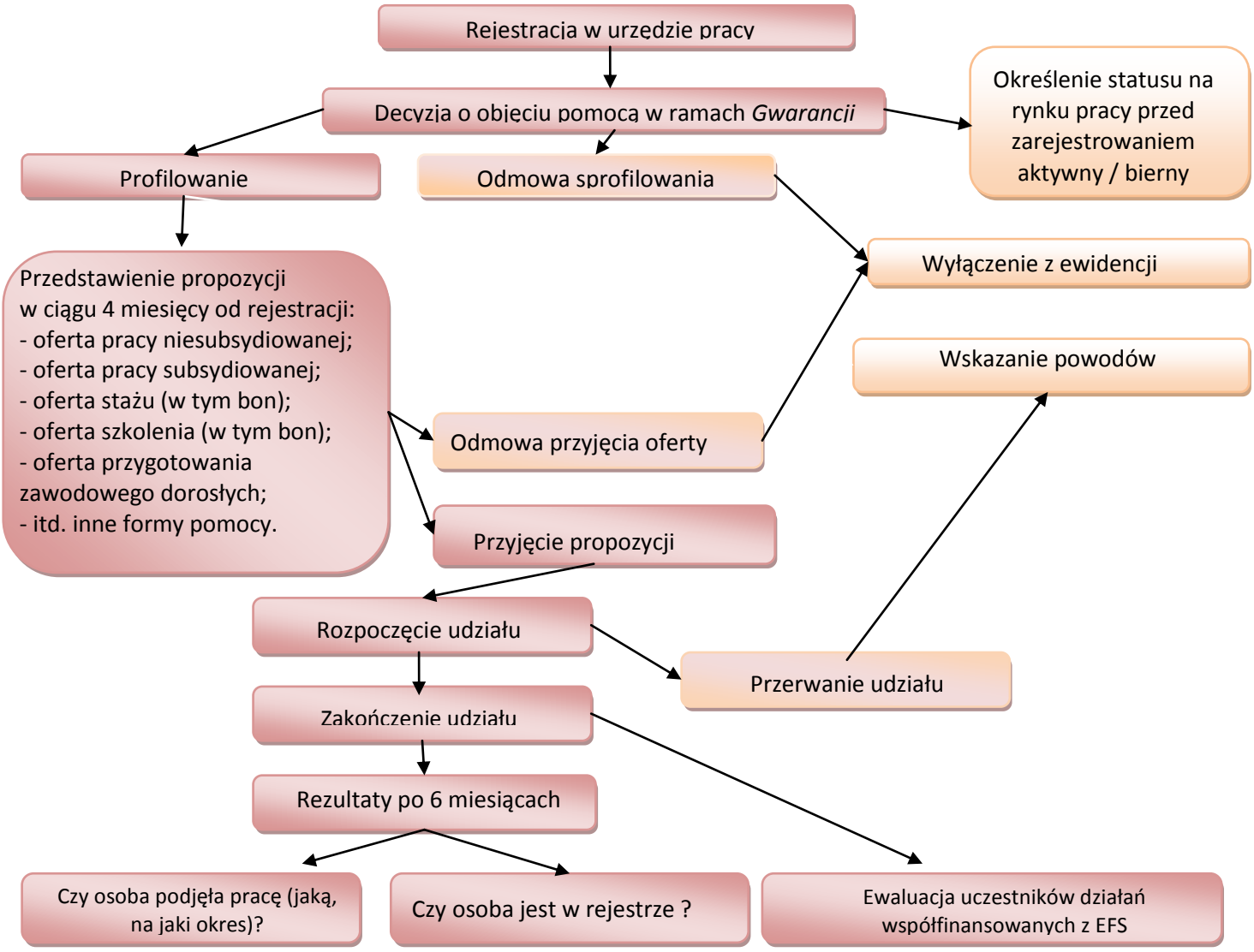

Zakładamy dokonywanie przeglądu wskaźników makroekonomicznych i prowadzenie monitoringu uczestników działań raz w roku, np. w II kwartale po zakończeniu roku sprawozdawczego.

Ponadto planuje się sprawdzanie po 6 miesiącach od ukończenia działania czy osoba nadal jest zarejestrowana w ewidencji bezrobotnych, czy w międzyczasie była wyłączana z powodu podjęcia pracy (subsydiowanej lub niesubsydiowanej) lub działalności na własny rachunek i jaki był okres od wyłączenia z powodu podjęcia pracy/ działalności gospodarczej do ponownej rejestracji w urzędzie pracy. Na podstawie tych danych określone zostaną dwa wskaźniki:

- % osób, które po zakończeniu działania nie będą zarejestrowane w urzędzie pracy (domniemanie zatrudnienia);
- % osób, które podjęły pracę w ciągu 6 miesięcy po zakończeniu działania

Schemat monitorowania procesu pomocy osobom z grupy NEET w formie konkursów na poziomie centralnym i regionalnym:

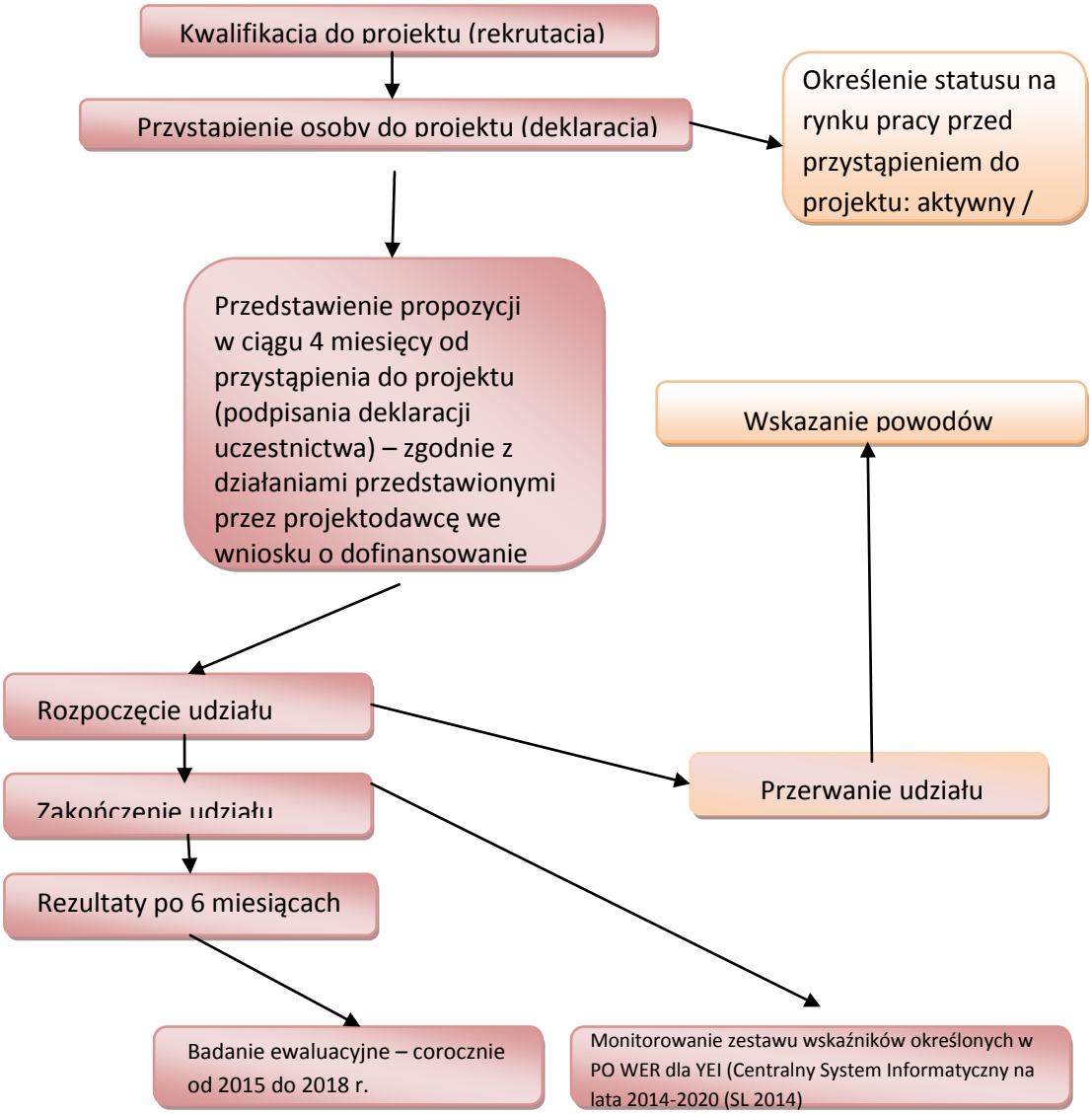

Schemat monitorowania procesu pomocy w formie pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej (BGK):

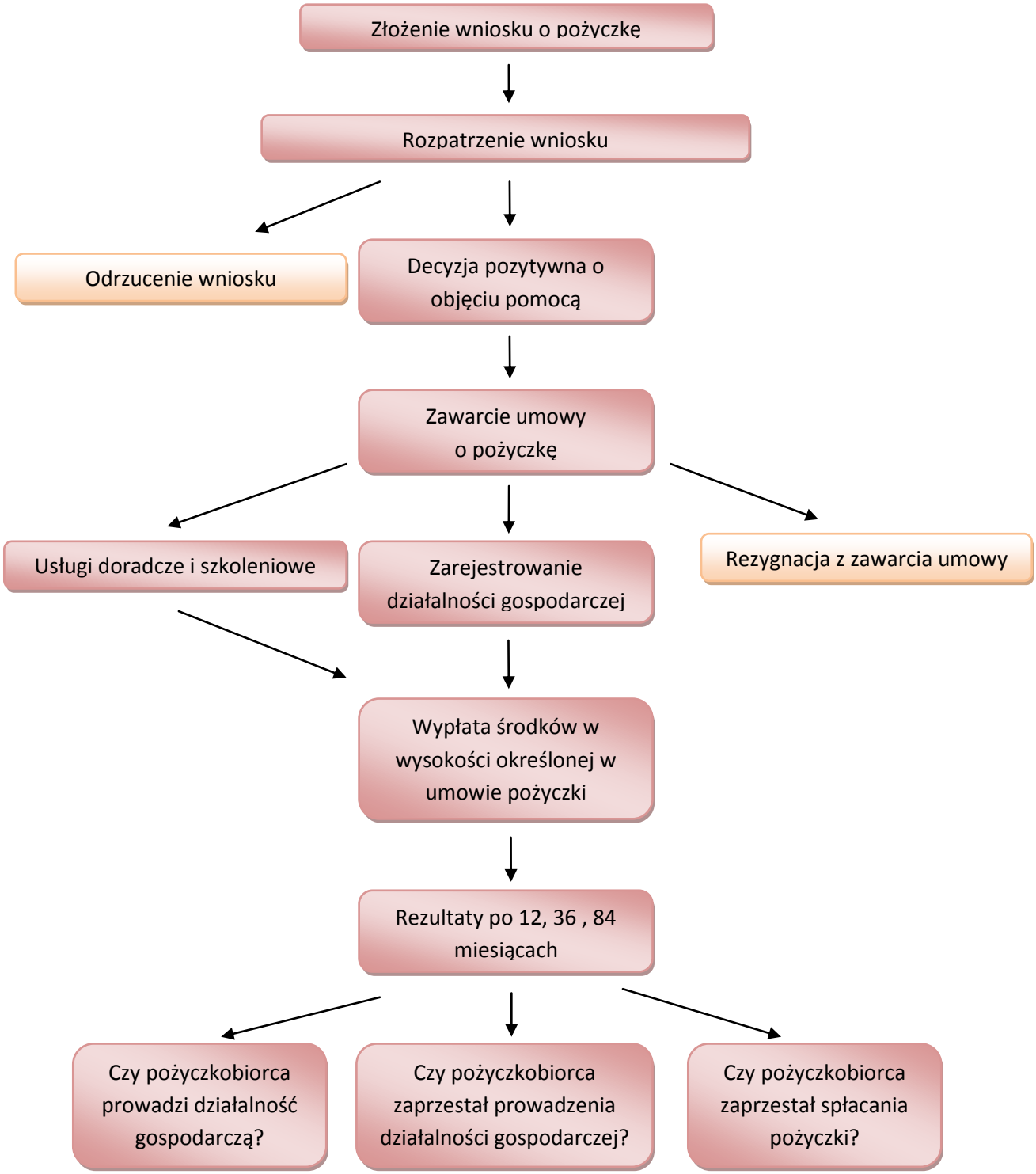

Zakłada się prowadzenie monitoringu programu pożyczkowego. Planuje się sprawdzanie rezultatów:

- po 12 miesiącach. Zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej przed upływem wymaganego okresu 12 miesięcy skutkuje zwrotem przyznanej pożyczki wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia otrzymania pożyczki.
- po 36 miesiącach. Zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 12 do 36 miesięcy prowadzenie działalności spowoduje podwyższenie oprocentowania spłaty pozostałej kwoty pożyczki. Dalsza spłata pożyczki będzie dokonywana wraz z odsetkami równymi stopie referencyjnej.
- po 84 miesiącach. Jest to maksymalny okres, w trakcie którego powinna nastąpić spłata otrzymanej pożyczki.

Co przewiduje UE w zakresie monitorowania *Gwarancji dla młodzieży*?

W ramach prac Grupy ds. wskaźników EMCO wypracowywany jest aktualnie schemat monitorowania gwarancji dla młodzieży. Trudno na dzień dzisiejszy wskazać dokładny rodzaj i zakres danych wymaganych w tymże monitoringu dlatego też powyżej przedstawiona zastała koncepcja monitoringu wypracowana w Polsce.

5. Zestawienie tabelaryczne systemu realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.

Tabele:

1. Główne organizacje, które będą wspierać I realizować system *Gwarancji dla młodzieży*.
2. Kluczowe reformy i inicjatywy w celu zapewnienia wczesnej interwencji i aktywizacji.
3. Kluczowe reformy I inicjatywy w celu umożliwienia integracji na rynku pracy.
4. Szacunkowy plan finansowania realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.
5. Szczegółowy wykaz działań w ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce z uwzględnieniem przeznaczonych środków i zakładanej liczby uczestników.

Tabela 1: Główne organizacje, które będą wspierać I realizować system *Gwarancji dla młodzieży*.

Nazwa organizacji	Typ organizacji	Poziom odpowiedzialności	Rola w realizacji program *Gwarancji dla młodzieży*	Zapewnienie sukcesu partnerstwa
MPiPS	Instytucja publiczna	Krajowy	– określa priorytety, uwzględniając ich komplementarny charakter wobec celów dotyczących zatrudniania młodych zawartych rządowych dokumentach strategiczno-programowych, – wskazuje ramowy zakres działań do realizacji w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, – sprawuje nadzór merytoryczny nad przebiegiem realizacji *Gwarancji dla młodzieży*, – prowadzi sprawozdawczość opartą na statystyce publicznej z wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży* – nadzoruje realizację działań prowadzonych przez BGK i OHP w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, – realizuje działania związane z wdrażaniem projektów konkursowych na szczeblu centralnym.	• Funkcjonowanie grupy roboczej, Komitetu Monitorującego w ramach PO WER. • Pełnienie przez ministra właściwego do spraw pracy roli koordynatora publicznych służb zatrudnienia. • Funkcjonowanie Naczelnej Rady Zatrudnienia/Naczelnej Rady Rynku Pracy tworzonej przez partnerów społecznych, przedstawicieli organizacji pozarządowych, świata nauki. • Powołanie zespołu obejmującego reprezentantów partnerów społecznych oraz organizacji młodzieżowych, który weźmie udział w pracach nad opracowaniem zasad dla konkursu centralnego. • Współdziałanie z BGK w zakresie finansowania pożyczek dla młodych
MIiR	Instytucja publiczna	Krajowy	– zarządza środkami w ramach *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych,* – przestrzega zasad prawidłowego wydatkowania środków przeznaczonych na realizację *Gwarancji dla młodzieży* pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), – programuje typy wsparcia na rzecz osób z kategorii NEET 15-24 lata w uzgodnieniu z MPiPS, – prowadzi sprawozdawczość z wykorzystania środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.*	W skład Komitetu Monitorującego PO WER wejdą zarówno przedstawiciele organizacji pozarządowych, partnerów społeczno-gospodarczych, jak i przedstawiciele organizacji młodzieżowych. Zapewni im to realny wpływ na zakres wsparcia udzielanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Ponadto planuje się, iż w ramach PO WER realizowane będzie wsparcie na rzecz tworzenia partnerstw i realizacji przez nie działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.
KG OHP	Państwowa jednostka budżetowa.	Krajowy	Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) są państwową jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności zagrożonej wykluczeniem społecznym, oraz bezrobotnych do 25 roku życia. OHP wykonują zadania państwa w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania.	Scentralizowana struktura OHP, licząca blisko 1000 jednostek organizacyjnych zapewniać będzie efektywną i skuteczną koordynację działań realizowanych w ramach *Gwarancji dla młodzieży*. Osiągnięciu tego celu sprzyjać też będzie partnerska współpraca z licznymi instytucjami i organizacjami działającymi w środowiskach lokalnych (samorządem terytorialnym, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami,

			KG OHP zarządzać będzie całokształtem działań związanych z wdrażaniem przez OHP Gwarancji dla młodzieży na terenie kraju. KG OHP koordynuje i sprawuje nadzór nad jednostkami regionalnymi. Zaprojektuje działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych z grupy tzw. NEETs, w ramach *Gwarancji dla młodzieży*.	poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, organizacjami pozarządowymi itp.), jak również z pracodawcami i ich zrzeszeniami.
BGK	Bank	Krajowy	Dysponuje środkami na wsparcie uruchomienia działalności gospodarczej w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, wykorzystując wnioski z pilotażowego programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie", polegającego na udzielaniu pożyczek za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego młodym osobom bez pracy na uruchomienie działalności gospodarczej.	MPiPS zawarł z BGK umowę o współpracy w zakresie finansowania pożyczek dla młodych.
WUP	Jednostka samorządu terytorialnego (poziomu regionalnego)	Regionalny	– w uzupełnieniu prowadzonej polityki rynku pracy na rzecz młodych, będą zarządzały na swoim terenie realizacją *Gwarancji dla młodzieży*, – określą priorytety i cele programów w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, zgodnie z potrzebami regionalnych rynków pracy, – będą przyjmować i rozpatrywać aplikacje od realizatorów poszczególnych projektów w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, – wykorzystają system EURES dla skutecznej realizacji *Gwarancji dla młodzieży*, – przygotują i będą realizować konkursy regionalne.	Wojewódzkie urzędy pracy będące jednostkami organizacyjnymi samorządów województw, m.in. programują, wykonują, koordynują programy, projekty, działania na rzecz rynku pracy, które finansowane są np. ze środków Funduszu Pracy, EFS. Współpracują między innymi zarówno z ministrem właściwym do spraw pracy, jak i z powiatowymi urzędami pracy na terenie województwa. WUP przygotują w partnerstwie zasady dla organizacji konkursów na poziomie regionalnym.
Komendy wojewódzkie OHP	Instytucje publiczne	Regionalny	Wojewódzkie komendy OHP koordynować będą wdrażanie przedsięwzięć w ramach *Gwarancji dla młodzieży* w podległych jednostkach na terenie właściwych województw, zgodnie z wytycznymi KG OHP.	Doświadczenie współpracy z licznymi instytucjami i organizacjami działającymi w środowiskach regionalnych i lokalnych (samorządem terytorialnym, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, organizacjami pozarządowymi itp.), jak również z pracodawcami i ich zrzeszeniami.
PUP	Jednostka samorządu terytorialnego (poziomu lokalnego)	Lokalny	Uzupełnią działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych, realizowane zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, o ofertę w ramach *Gwarancji dla młodzieży*	Ustawowa współpraca powiatowych urzędów pracy z pracodawcami, z agencjami zatrudnienia, z pomocą społeczną.
Jednostki OHP świadczące usługi: pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego i	Instytucje publiczne	Lokalny	Działania adresowane bezpośrednio do młodzieży organizowane będą przez kadrę zatrudnioną w lokalnych jednostkach organizacyjnych OHP (m. in. w młodzieżowych centrach kariery, mobilnych centrach informacji zawodowej, ośrodkach szkolenia zawodowego, punktach pośrednictwa pracy, centrach kształcenia i wychowania, wybranych jednostkach opiekuńczo-wychowawczych).	Doświadczenie współpracy jednostek Ochotniczych Hufców Pracy z lokalnymi podmiotami które odgrywają rolę w procesie rekrutacji beneficjentów na szczeblach lokalnych. Ponadto w kontekście wdrażania *Gwarancji dla młodzieży* należy wymienić zawarte ostatnio porozumienia ze Związkiem Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ze Związkiem Młodzieży Wiejskiej, mające na celu uzyskanie większej skuteczności dotarcia do młodzieży wiejskiej pozostającej w szczególnie

informacji zawodowej, szkolenia zawodowego, usługi w zakresie kształcenia i wychowania.				trudnej sytuacji. Treść tych porozumień przekłada się na konkretne działania na szczeblu regionalnymi i lokalnym, gdzie przy udziale samorządów tworzone są programy i wspólnie realizowane zadania – w tym pomoc w zakresie rekrutacji, dotarcia do osób najbardziej potrzebujących wsparcia
Podmioty wyłonione w drodze konkursów, posiadające osobowość prawną.	-Instytucje niepubliczne, -Agencje zatrudnienia, -Organizacje pozarządowe, -Podmioty ekonomii społecznej, -Instytucje szkoleniowe, -Instytucje dialogu społecznego, -Organizacje pracodawców -Izby rzemieślnicze -Uczelnie, -Akademickie biura karier, -Instytucje otoczenia biznesu , -Ośrodki doradztwa rolniczego.	Krajowy, Regionalny, Lokalny	Każdy z podmiotów wyłonionych w konkursie, jako lider projektu (rola wiodąca) będzie inicjował i realizował projekty wspierające młodych bezrobotnych do 25 r.ż. w powrocie lub wejściu na rynek pracy.	Wykorzystanie potencjału partnerstwa (doświadczenie różnych instytucji, szerszy zakres oddziaływania i większe możliwości aniżeli pojedynczych podmiotów), pozwoli na zwiększenie szans na zwycięstwo w konkursie na realizację konkretnych projektów
Naczelna Rada Zatrudnienia/Naczelna Rada Rynku Pracy	Gremium doradcze ministra pracy	Krajowy	Wyrażenie opinii, zgłaszanie propozycji rozwiązań.	Współpraca z zespołem przy opracowywaniu konkursu centralnego. Promowanie w swoich środowiskach działań w ramach *Gwarancji dla młodzieży*.
Wojewódzkie Rady Zatrudnienia/ Wojewódzkie	Gremium doradcze marszałka województwa	Regionalny	Wyrażenie opinii, zgłaszanie propozycji rozwiązań.	Współpraca z urzędami pracy w zakresie wypracowania konkursów regionalnych. Promowanie w swoich środowiskach działań w ramach *Gwarancji dla młodzieży*.

Rady Rynku Pracy				
Powiatowe Rady Zatrudnienia/Powiatowe Rady Rynku Pracy	Gremium doradcze starosty	Lokalny	Wyrażenie opinii, zgłaszanie propozycji rozwiązań.	Promowanie *Gwarancji dla młodzieży* w środowiskach członków rad (pracodawcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe i inni)

Tabela 2: Kluczowe reformy i inicjatywy w celu zapewnienia wczesnej interwencji i aktywizacji.

Nazwa reformy / inicjatywy [18]	**Główne cele** [19]	**Grupa docelowa, w tym liczba osób objętych (jeśli jest dostępna)**	**Zakres**	**Nazwa I rola organizacji u partnerów wiodących I współpracujących.**	**Harmonogram realizacji**	**Koszt wdrożenia, jeśli dotyczy Źródła finansowania**
Planowane reformy						
1) Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r.	– Skrócenie z 6 miesięcy do 4 miesięcy terminu na udzielenie wsparcia bezrobotnej osobie do 25 roku życia. – Zbudowanie ram prawnych dla realizacji m.in. Gwarancji dla młodzieży.	Osoby bezrobotne do 25 roku życia, (obok poprawy wsparcia dla ogółu bezrobotnych).	Krajowy	MPiPS	II kw. 2014 r. wejście w życie znowelizowanej ustawy.	
Planowane inicjatywy						
2) Działania aktywizacyjne osób młodych realizowane przez PUP z wykorzystaniem usług i instrumentów rynku pracy (dotychczasowych i nowych).	Oferta aktywizacyjna w ciągu 4 miesięcy	Zarejestrowane w urzędach pracy osoby młode w przedziale wiekowym 18-25 lata	Lokalny	Powiatowe Urzędy Pracy	Od początku 2014 r.	FP PO WER, w tym Inicjatywa

[18] In English and original name (in national language).

[19] Please ensure that the objectives meet the established 'SMART' criteria, i.e. that they are Specific, Measureable, Achievable, Relevant and Timebound. Developing SMART targets will help to establish the standards you can measure the performance by. The objectives should be linked to the 'rationale'/needs identified in section 1.

3) Przeprowadzenie konkursów na szczeblu centralnym.	Wyłonienie podmiotów realizujących aktywizację zawodową i społeczną z zastosowaniem nowatorskiego , kompleksowego podejścia, czy niestandardowych metod.	Osoby młode w wieku 15-25 lata, w tym z grupy NEETs, również nie zarejestrowane jako bezrobotne w urzędach pracy.	Krajowy	MPiPS jako instytucja pośrednicząca i ogłaszająca konkurs.	I połowa 2015 r.	PO WER Budżet
4) Uruchomienie konkursów na szczeblu regionalnym.	Wyłonienie podmiotów realizujących aktywizację zawodową i społeczną młodych.	Młodzi w wieku 15-25 lat, w szczególności zarejestrowani w urzędach pracy jako bezrobotni.	Regionalny	WUP	I połowa 2015 r.	(PO WER, w tym Inicjatywa) FP
5) Inicjatywy Ochotniczych Hufców Pracy, także w ramach działalności Elektronicznego Centrum Aktywizacji Młodzieży OHP (ECAM): a) Aktywizacja społeczno-zawodowa osób młodych z grupy NEET w wieku 15-17 lat zaniedbujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki b) Aktywizacja zawodowa osób młodych w wieku 18-24 lata pozostających bez zatrudnienia, nie posiadających kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadających kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie oraz mniejsze miejscowości: - interwencje krótkoterminowe - interwencje pogłębione	a) Objęcie młodych osób z grupy NEET, zaniedbujących realizację obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki wsparciem prowadzącym do podjęcia nauki lub szkolenia, bądź pracy na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego oraz nabycie elementarnych kompetencji społecznych. b) i c) Objęcie młodych osób dorosłych z grupy NEET zróżnicowanym wsparciem prowadzącym do zatrudnienia, realizowanym w niezbędnym stopniu we współpracy z instytucjami szkoleniowymi i pracodawcami, obejmującym działania umożliwiające w miarę potrzeb nabycie lub podwyższenie umiejętności/kwalifikacji w danym zawodzie lub przekwalifikowanie połączone ze stażem u pracodawcy. Szczególnym wsparciem zostanie objęta młodzież z terenów wiejskich i mniejszych miejscowości, która nie posiada kwalifikacji zawodowych, bądź posiada kwalifikacje zawodowe całkowicie nieodpowiadające potrzebom lokalnego rynku pracy.	a) Młodzież w wieku 15-17 lat, zaniedbująca obowiązek szkoły lub obowiązek nauki (nie kontynuująca nauki po ukończeniu gimnazjum), która ma problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i usamodzielnieniem się; b) Młodzież w wieku 18-25 lata pozostająca bez zatrudnienia, której ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy (ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie).	Lokalny	KG OHP, KW OHP, Lokalne jednostki organizacyjne OHP	Od początku 2014 r.	budżet PO WER, w tym Inicjatywa
6) Wsparcie przedsiębiorczości młodzieży poprzez udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej (BGK)	Zapewnienie dostępu do niskooprocentowanych pożyczek (udzielanych przy dogodnych warunkach spłat i zabezpieczenia) na podjecie działalności gospodarczej przez młode przedsiębiorcze osoby, wchodzące na rynek pracy	Osoby młode w wieku 18-29 lat	Krajowy	MPiPS MIiR BGK	2014	FP (PO WER)

7) Utworzenie bazy staży i praktyk zawodowych	Zapewnienie osobom zainteresowanym dostępu do informacji o możliwościach odbycia stażu lub praktyki oraz ułatwienie pracodawcom upowszechniania informacji o możliwości zaproponowania stażu lub praktyki	Osoby zainteresowane odbyciem stażu lub praktyki, w tym uczniowie, studenci, i pracownicy młodociani , absolwenci w rozumieniu ustawy o praktykach absolwenckich	Krajowy	MPiPS OHP	2014	FP

Tabela 3: Kluczowe reformy I inicjatywy w celu umożliwienia integracji na rynku pracy.

Nazwa reform / inicjatywy [20]	Główne cele [21]	Grupa docelowa, w tym liczba osób objętych (jesli jest dostępna)	Zakres	Nazwa I rola organizacji u partnerów wiodących I współpracujących.	Harmonogram realizacji.	Koszt wdrożenia, jeśli dotyczy.
Planowane reformy						
1) Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	1. Zwiększenie oferty aktywizacji 2. Zwiększenie mobilności geograficznej	Osoby bezrobotne do 25 roku życia	Krajowy	MPiPS	II kw. 2014 r.	
Planowane inicjatywy						
2) **Profilowanie** pomocy kierowanej do bezrobotnych, uzależnione od rodzaju potrzeb bezrobotnego	Zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej klientom urzędów pracy poprzez wprowadzenie zindywidualizowanych form pomocy	Osoby do 25 roku życia zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu;	Regionalny, lokalny	MPiPS PUP	II kwartał 2014 r.	FP
3) Realizowanie działań kierowanych do osób bezrobotnych w ramach odrębnych usług rynku pracy, przez **doradców indywidualnego klienta**	Zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej klientom urzędów pracy	Osoby do 25 roku życia zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu,	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
4) **Zlecanie podmiotom zewnętrznym** obsługi bezrobotnych zaliczonych do oddalonych od rynku pracy	Zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej klientom urzędów pracy. Zwiększenie efektywności systemu aktywizacji wybranych grup bezrobotnych,	Osoby do 25 roku życia zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy osoby niepełnosprawne	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP

[20] In English and original name (in national language).

[21] Please ensure that the objectives meet the established 'SMART' criteria. The objectives should be linked to the 'rationale'/needs identified in section 1.

		niepozostające w zatrudnieniu,				
5) Bon szkoleniowy	Aktywizacja młodych poprzez i poprawę warunków podnoszenia kwalifikacji (np. pokrycie kosztów kursu, przejazdu na szkolenie, zakwaterowania).	Osoby do 25 roku życia zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu,	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
6) Bon stażowy	Zwiększenie aktywności w poszukiwaniu pracy.	Osoby do 25 roku życia zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
7) Bon zatrudnieniowy	Zapewnienie startu zawodowego absolwentowi szkoły wyższej.	Absolwenci szkół wyższych do 27 roku życia zarejestrowani w urzędzie pracy jako bezrobotni lub poszukujące pracy osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu,	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
8) Bon na zasiedlenie	Wsparcie mobilności geograficznej na terenie kraju.	Osoby bezrobotne do 25. roku życia, podejmujące pierwszą pracę.	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
9) Godzenie życia rodzinnego z aktywnością zawodową	Wsparcie tworzenia miejsc pracy i powrotu do zatrudnienia młodych osób bezrobotnych.	Osoby bezrobotne do 25 r.ż. powracające na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
10) Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Pożyczka na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego	Aktywizacja zawodowa z udziałem pożyczek w ramach programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie.	Poszukujący pracy - absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia otrzymania dyplomu, - bezrobotni -studenci ostatniego roku studiów wyższych.	Krajowy, regionalny, lokalny	PUP, BGK	II kwartał 2014 r.	FP/EFS
11) Refundacja pracodawcy kosztów poniesionych przez okres 6 miesięcy na składki na ubezpieczenia społeczne za skierowanych do pracy bezrobotnych.	Motywowanie strony popytowej rynku pracy do zatrudniania ludzi młodych	Dot. bezrobotnych do 25. roku życia, którzy podejmą prace po raz pierwszy.	Lokalny	PUP	II kwartał 2014 r.	FP
12) Trójstronne umowy szkoleniowe.	Zmniejszenie dysproporcji między podażą a popytem w zakresie kwalifikacji młodych bezrobotnych poprzez dopasowanie oferty szkoleniowej do potrzeb pracodawców.	Bezrobotni do 25. roku życia	Lokalny	Starosta, pracodawca, instytucja szkoleniowa.	II kwartał 2014 r.	FP

13) Aktywizacja społeczna i zawodowa młodych ludzi z grupy NEETs, zagrożonych bezrobociem i wykluczeniem społecznym.	a) Wsparcie młodzieży w wieku 15-17 lat **przedwcześnie kończącej naukę szkolną** w powrocie do edukacji poprzez: – szkolenia , – doradztwo i dodatkowe wsparcie dydaktyczne (zachęcające młodzież do kontynuowania nauki bądź ponownego jej podjęcia), – pomoc dla młodzieży z grup ryzyka w nabyciu odpowiednich kwalifikacji, – szkolenia językowe, szkolenia z zakresu umiejętności cyfrowych – nauka w miejscu pracy i przyuczanie do zawodu b) Wsparcie młodzieży dorosłej w podjęciu zatrudnienia m.in. poprzez: – przekwalifikowanie lub kursy doskonalące wraz ze stażami zawodowymi oraz możliwością zatrudnienia stażysty przez pracodawcę, – szkolenia zawodowe wraz z modułem praktycznej nauki zawodu, – grupowe i indywidualne doradztwo zawodowe	Młodzież w wieku **15 – 17 lat**, ze środowisk niewydolnych wychowawczo, rodzin dysfunkcyjnych, zagrożona wykluczeniem społecznym i wymagająca wsparcia edukacyjnego oraz przygotowania zawodowego. Młodzież w wieku **18- 24 lata**, nie posiadająca jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych, bierna zawodowo i społecznie, zagrożona wykluczeniem społecznym i marginalizacją lub posiadająca kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy.	Krajowy, regionalny i lokalny.	KG OHP KW OHP Lokalne jednostki organizacyjne OHP (m. in. młodzieżowe centra kariery, mobilne centra informacji zawodowej, ośrodki szkolenia zawodowego, punkty pośrednictwa pracy, centra kształcenia i wychowania, wybrane jednostki opiekuńczo-wychowawcze) Pracodawcy PUPy	Lata: 2014-2020	Budżet PO WER, w tym Inicjatywa

Tabela 4: Szacunkowy plan finansowania realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.

Działania	**Angażowane środki ogółem (3+5+6+7+8+9+10)**	Fundusz Pracy	z kol. 3 EFS (POWER)	Fundusz Pracy - zlecanie aktywizacji agencjom zatrudnienia (WUP)	Środki budżetowe OHP przeznaczone na realizację *Gwarancji**	Środki w ramach POWER pozostające w dyspozycji OHP	Budżet - konkursy centralne** (POWER)	Budżet - konkursy regionalne (POWER)	Pożyczki z BGK (FP i śr. krajowe +EFS)***	z kol. 10 EFS (POWER)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Wysokość środków w zł									
Razem	**13 815 200 000**	**11 940 480 000**	**5 356 000 000**	**120 000 000**	**24 640 000**	**400 080 000**	**100 000 000**	**760 000 000**	**470 000 000**	**200 000 000**
2014	**1 098 384 691**	1 000 000 000	0	15 000 000	3 080 000	20 304 671			60 000 000	0
2015	**2 078 956 229**	1 604 759 000	824 000 000	15 000 000	3 080 000	96 117 229	100 000 000	200 000 000	60 000 000	30 000 000
2016	**1 894 318 000**	1 644 878 000	824 000 000	15 000 000	3 080 000	51 360 000		120 000 000	60 000 000	30 000 000
2017	**1 703 527 000**	1 466 087 000	772 500 000	15 000 000	3 080 000	53 760 000		105 600 000	60 000 000	30 000 000
2018	**1 732 313 000**	1 501 273 000	772 500 000	15 000 000	3 080 000	56 160 000		96 800 000	60 000 000	30 000 000
2019	**1 761 943 000**	1 537 303 000	721 000 000	15 000 000	3 080 000	58 560 000		88 000 000	60 000 000	30 000 000
2020	**1 792 119 000**	1 574 199 000	721 000 000	15 000 000	3 080 000	60 640 000		79 200 000	60 000 000	30 000 000
2021	**1 753 639 100**	1 611 981 000	721 000 000	15 000 000	3 080 000	3 178 100		70 400 000	50 000 000	20 000 000
	Średni koszt aktywizacji w zł									
Razem	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**
2014	**x**	6 548	0	11 000	44	14 576			70 000	
2015	**x**	6 711	6 711	11 000	44	15 739	7 000	7 000	70 000	70 000
2016	**x**	6 879	6 879	11 000	44	14 550	7 000	7 000	70 000	70 000
2017	**x**	7 051	7 051	11 000	44	14 549	7 000	7 000	70 000	70 000

2018	**x**	7 220	7 220	11 000	44	14 549	7 000	7 000	70 000	70 000
2019	**x**	7 393	7 393	11 000	44	14 549	7 000	7 000	70 000	70 000
2020	**x**	7 571	7 571	11 000	44	14 542	7 000	7 000	70 000	70 000
2021	**x**	7 753	7 753	11 000	44	14 446	7 000	7 000	70 000	70 000
	Uczestnicy									
Razem	**2 367 353**	**1 670 588**	**723 174**	**10 909**	**560 000**	**27 000**	**10 714**	**81 429**	**6 713**	**2860**
2014	**226 332**	152 718	0	1 364	70 000	1 393			857	
2015	**340 192**	239 117	119 204	1 364	70 000	6 107	1 318	21 429	857	429
2016	**329 118**	239 117	116 296	1 364	70 000	3 530	1 393	12 857	857	429
2017	**296 625**	207 927	106 368	1 364	70 000	3 695	1 468	11 314	857	429
2018	**295 911**	207 927	103 876	1 364	70 000	3 860	1 532	10 371	857	429
2019	**295 198**	207 927	94 678	1 364	70 000	4 025	1 596	9 429	857	429
2020	**294 475**	207 927	92 459	1 364	70 000	4 170	1 671	8 486	857	429
2021	**289 505**	207 928	90 292	1 364	70 000	220	1 736	7 543	714	286

PO WER + YEI	**6 826 080 000**	-	5 356 000 000	-	-	400 080 000	100 000 000	760 000 000	-	200 000 000

Do oszacowania liczby uczestników wykorzystano założenia dotyczące kosztów pośrednich: w kol. 8 i 9 – 25% alokacji, w kol. 11 – 9% alokacji.

* W kontekście informacji zawartej w rozdziale 3.2., z której wynika, że działania na rzecz osób młodych realizowane przez OHP w ramach działalności ustawowej będą wymagać średniorocznego zaangażowania środków budżetowych na poziomie 75 mln zł należy zwrócić uwagę, że kwoty podane w powyższej tabeli nie obejmują działalności OHP o charakterze opiekuńczo-wychowawczym. W zakresie usług rynku pracy obejmują zaś wyłącznie koszt usług świadczonych na rzecz młodzieży z grupy NEET, która stanowi ok. 10% ogólnej liczby młodzieży korzystającej ze wsparcia jednostek OHP w tym zakresie.

** Podane kwoty odnoszą się do zaangażowania alokacji, natomiast wydatki będą ponoszone do końca okresu programowania.

*** Środki zostały szacunkowo przypisane do poszczególnych lat realizacji programu, natomiast ich faktyczne wysokość będzie wyższa bowiem część kapitału pożyczkowego będzie sukcesywnie spłacana powiększając tym samym kwotę pozostającą do dyspozycji. Zakłada się, że pozwoli to na aktywizację uczestników zgodnie z wartościami przyjętymi w tabeli.

Tabela 5: Szczegółowy wykaz działań w ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce z uwzględnieniem przeznaczonych środków i zakładanej liczby uczestników.

	Działania	Podmiot realizujący	Podmioty uprawnione do udziału	Kierunek wsparcia	Cel-realizacja gwarancji	Źródło finansowania	Zasięg terytorialny	Wysokość środków w zł	Średni koszt aktywizacji w zł	Grupa docelowa	Liczba uczestników
I.	**Konkursy**										
1.	Konkursy na działania nowatorskie na szczeblu centralnym	MPiPS	zajmujące się problematyką edukacji i aktywizacji zawodowej młodzieży	działania innowacyjne służące wsparciu młodzieży	stworzenie katalogu dobrych praktyk	POWER - EFS	cały kraj	100 000 000,00	7 000	NEETs 15-24 lata	10 714
2.	Konkursy na szczeblu regionalnym	WUP	zajmujące się problematyką edukacji i aktywizacji zawodowej młodzieży	działania służące wsparciu młodzieży na regionalnych rynkach pracy	objęcie młodych zindywidualizowanym i kompleksowym wsparciem	POWER - EFS	cały kraj	760 000 000,00	7 000	NEETs 15-24 lata	81 429
II	**Instrumenty rynku pracy- edukacyjne**										
1.	Szkolenie	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	800 000 000,00	3 000,00	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	266 668

2.	staż	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie praktycznych umiejętności i doświadczenia zawodowego	FP/EFS	cały kraj	5 000 000 000,00	7 000,00	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	714 286
3.	Przygotowanie zawodowe dorosłych	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kwalifikacji lub umiejętności i doświadczenia zawodowego	FP/EFS	cały kraj	30 000 000,00	17 000,00	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	1 765
4.	Dofinansowanie kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	uzyskanie uprawnień, licencji, kwalifikacji lub innych zaświadczeń dokumentujących zdobycie kompetencji	FP/EFS	cały kraj	100 000 000,00	3 000,00	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	33 333
5.	Pożyczki szkoleniowe	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	90 000 000,00	3 000,00	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	30 000
6.	Dofinansowanie studiów podyplomowych	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	50 000 000,00	3 068,00	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	16 297

7.	Stypendium na kontynuowanie nauki	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	uzyskanie kwalifikacji	FP/EFS	cały kraj	70 000 000,00	5 000,00	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	14 000
III	**Instrumenty rynku pracy- subsydiowanie zatrudnienia**										
1.	Prace interwencyjne	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	700 000 000,00	5 900	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	118 644
2.	Roboty publiczne	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP	cały kraj	700 000 000,00	7 000	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	100 000
IV	**Dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej**	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	2 550 480 000,00	18 500	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	137 864
V	**Nowe instrumenty zaproponowane w projekcie zmiany ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw**										
1.	Bon szkoleniowy	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	75 000 000,00	4 000	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	18 750

2.	Bon stażowy	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie praktycznych umiejętności do wykonywania pracy i doświadczenia zawodowego	FP/EFS	cały kraj	150 000 000,00	9 000	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	16 667
3.	Bon zatrudnieniowy	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	75 000 000,00	13 000	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	5 769
4.	Bon na zasiedlenie	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	100 000 000,00	6 000	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	16 667
5.	Trójstronne umowy szkoleniowe	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	100 000 000,00	3 000	bezrobotni do 25 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	33 333
6.	Grant na telepracę	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	580 000 000,00	11 500	bezrobotni do 25 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	50 435
7.	Świadczenie aktywizacyjne	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	580 000 000,00	9 000	bezrobotni do 25 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	64 444

8.	Refundacja składek na ubezpieczenie społeczne	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	190 000 000,00	6 000	bezrobotni do 25 r. ż. zarejestrowani w PUP	31 667
9.	Zlecanie podmiotom zewnętrznym działań aktywizacyjnych	WUP	Agencje Zatrudnienia	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	120 000 000,00	11 000	bezrobotni do 25 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	10 909
10.	Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej	BGK	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	470 000 000,00	70 000	poszukujący pracy absolwenci szkół i wyższych uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia otrzymania dyplomu, bezrobotni zarejestrowani w PUP, studenci ostatniego roku	6 713
VI	**Wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym**										
1.	Aktywizacja społeczno - zawodowa osób zaniedbujących obowiązek szkolny lub obowiązek nauki	OHP	x	diagnoza wiedzy umiejętności i potencjału uczestnika w zakresie doboru właściwych form wsparcia, poradnictwo, szkolenia, kursy, itp.	podjęcie nauki, szkolenia lub zdobycie kwalifikacji zawodowych	budżet OHP/EFS	cały kraj	65 799 750,00	12 185	NEET 15-17	5 400

2.	Aktywizacja zawodowa	OHP	x		nabycie lub podwyższenie kwalifikacji, przekwalifikowanie, zdobycie doświadczenia zawodowego	budżet OHP/EFS	cały kraj	334 280 250,00	15 476	młodzi 18-24 lata pozostający bez zatrudnienia, nie posiadający kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadający kwalifikacje nieodpowiadające wymogom rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie i mniejsze miejscowości	21 600
3.	Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu młodzieży	OHP	x	pośrednictwo pracy, poradnictwo i informacja zawodowa, kursy aktywnego poszukiwania pracy itp.	zdobycie zatrudnienia, kształtowanie indywidualnej kariery zawodowej, zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy	budżet OHP	cały kraj	24 640 000,00	44	młodzież w wieku 15-24 lata nie pracująca i nie ucząca się	560 000
VII	**Inne działania wspierające**										
1.	Nawiązanie szerszej współpracy z Akademickim i biurami Karier	CIiPKZ	ABK	współpraca w zakresie opracowywania, aktualizacji i upowszechniania informacji zawodowych o zasięgu lokalnym i regionalnym	wspieranie młodych w wejściu na rynek pracy	budżet samorządów/FP	cały kraj	x	x	studenci i absolwenci uczelni	x

2.	Utworzenie i prowadzenie ogólnopolskiej bazy staży i praktyk zawodowych	MPiPS (oprogramowanie), OHP (utrzymanie)	x	upowszechnianie informacji skierowanych do osób młodych z wykorzystaniem różnych form przekazu, w tym infolinii lub portali internetowych prowadzonych przez MPiPS lub OHP	zapewnienie dostępu do informacji o możliwościach odbycia stażu lub praktyki	FP/EFS	cały kraj	x	x	osoby zainteresowane	x
3	Prowadzenie portali internetowych	MPiPS, OHP	x	dostęp do informacji dla zainteresowanych	upowszechnianie informacji						
4.	Organizacja targów pracy	WUP, PUP,OHP, inne podmioty	pracodawcy	dostęp do informacji o rynku pracy	zapewnienie dostępu do informacji	FP/budżet	cały kraj	x	x	osoby zainteresowane	x
5.	Modernizacja systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego	MEN	x	nacisk na współpracę z partnerami i kształcenie praktyczne	podniesienie jakości kształcenia zawodowego i lepsze dostosowanie go do potrzeb rynku pracy	budżet	cały kraj	x	x	uczniowie	x

6.	Monitorowanie karier zawodowych absolwentów szkół wyższych	MNiSW	x	stworzenie systemu monitorowania	dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy	budżet	cały kraj	x	x	uczniowie, studenci, absolwenci, uczelnie, decydenci	x